

ES I
11349

STUDIENBIBLIOTHEK KLAGENFURT

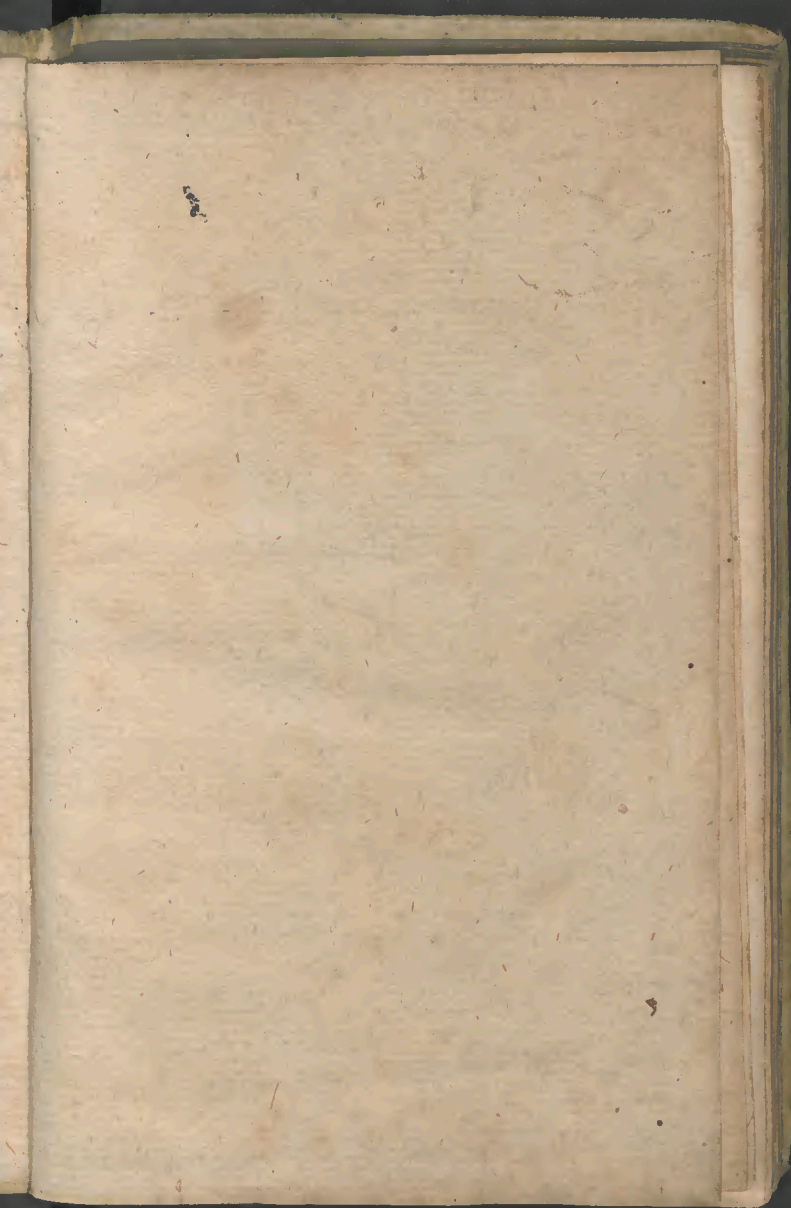
11349

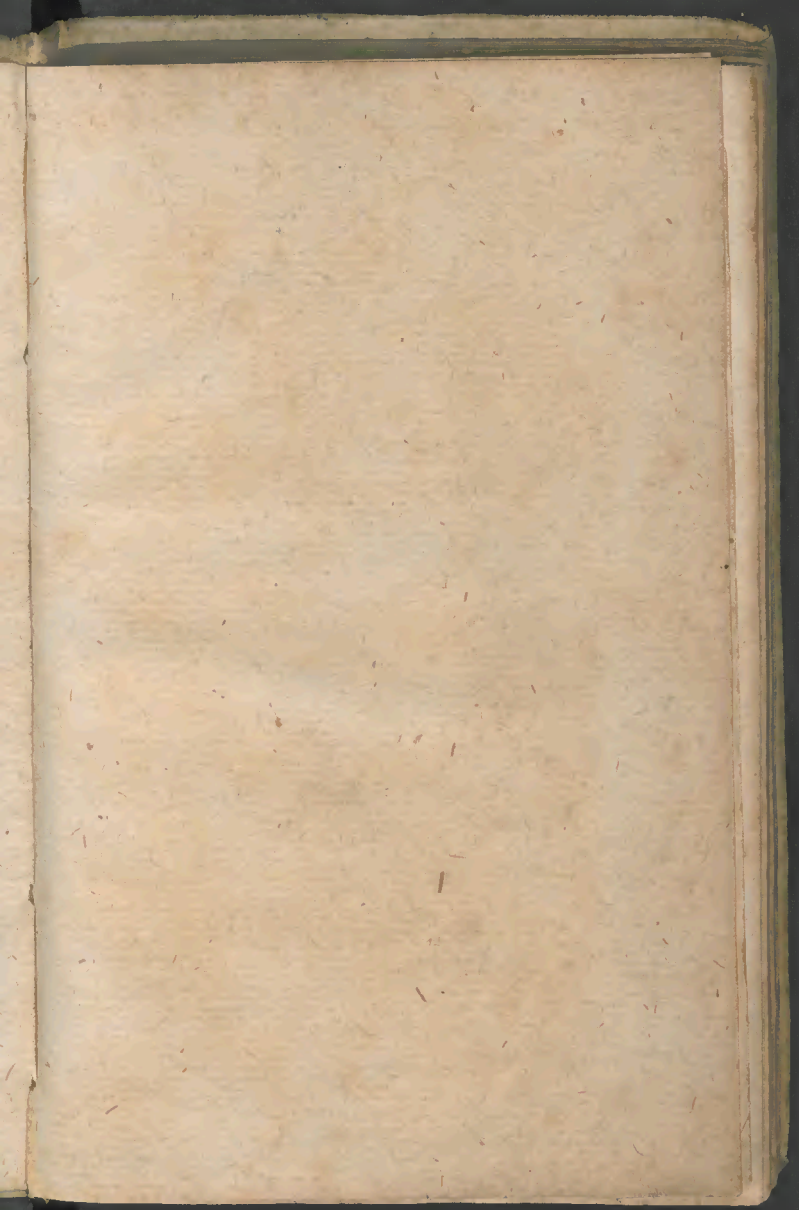
49' 9. 41.

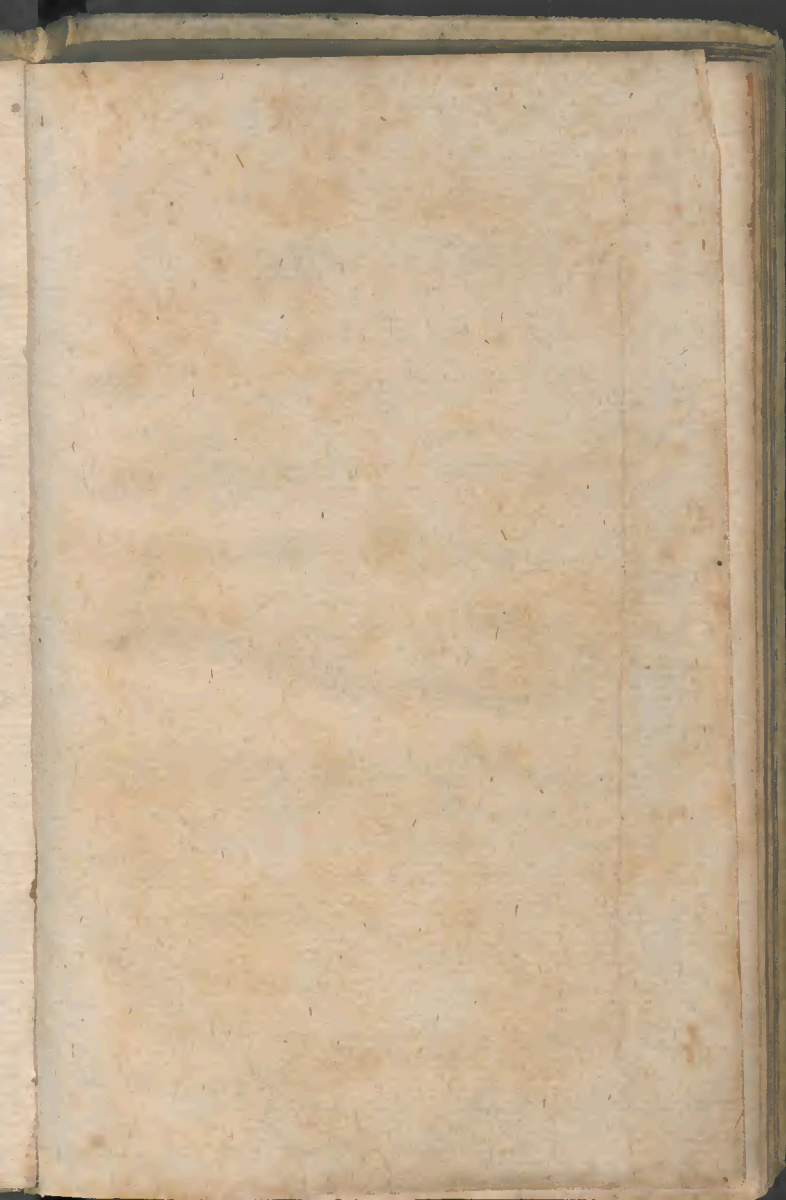
~~XL 9. 19.~~

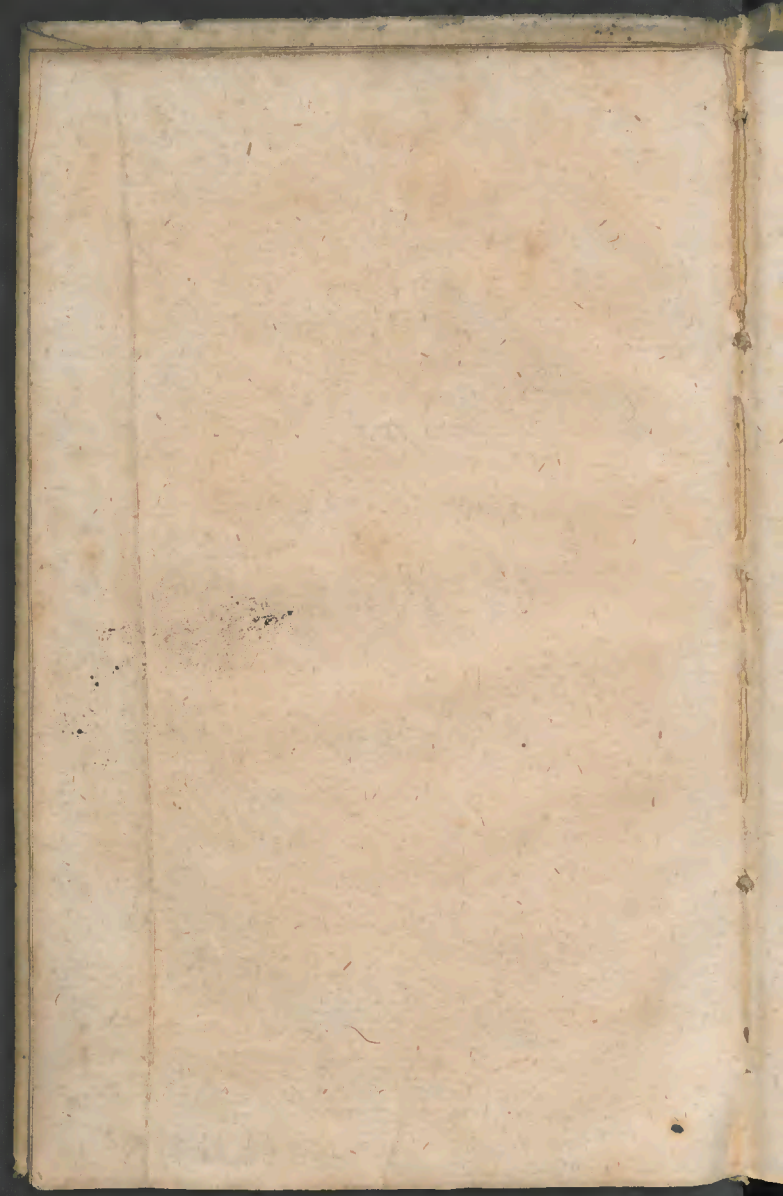
Jur. Civilis

K
~~XLV III~~
150

OBSERVATIONES
MAGICÆ

Theorico-Practicæ
OMNIBUS IN FORO VER-
SANTIBUS PERUTILES,

Non tantùm Legibus, & Ordinationi
Carolinæ, sed & modernis locorum

Consuetudinibus accommodata,
Novissimis etiam curiosisque Exemplis &

Casibus, illustrata, & duodecim Quæstio-

Residua nibus absolutis. Nittasadij

OPERA ET SCRIPTA

JOSEPHI VON ...

UB KLAGENFURT

+L67515601

ES I 11349

LEVI cap, 19,
CUM PERMISSU SUPERIORUM.

FRANCOFURTI,

Apud GEORGIUM ERHARDUM

MARTIUM. 1686.

I 11349

OBSERVATIONES
MAGICÆ

Theorico-Practicæ
OMNIBUS IN FORO VER-
SANTIBUS PERUTILES,

Non tantùm Legibus, & Ordinationi
Carolinæ, sed & modernis locorum
Consuetudinibus accommodata,
Novissimis etiam curiosisque Exemplis &

*Casibus, illustrata, & duodecim Quaestio-
nes Absolutæ. M. K. 1686.*

OPERA ET SCRIPTA
JOSEPHI KOEHLER.

Soc. J. U. DOCTORIS JESU

Judiciorum Salisbùrgensium Advoca-
cati, & quondam Archigrammatæi ibi-
dem, nunc verò Praefecti Calimontani
Archiducatus Carinthiæ. 1724.

*Non augurabimini, non observabitis so-
mnia, Levitici cap. 19.*

CUM PERMISSU SUPERIORUM.

FRANCOFURTI,

Apud GEORGIUM ERHARDUM
MARTIUM. 1686.

I 11349

OPINION
M. A. G. L. C. E.

THE
OF THE

THE

THE

THE

THE

THE

THE

○ Præfatio ad Lectorem.

NIl minus quidem unquam in mentem mihi venit, quam alijs scribere, qui de proprijs litteris aut eruditione ipse nihil præsumo, quia tamen Officialium quidam, forensibus negotijs & tribunalibus deputati, discursum de Lamijs judicandis non modò benevolâ aure audierunt, sed pleniorum etiam de ijs informationem petierunt, idcirco ut illorum desiderio facerem satis, ea tantùm collegi, quæ quotidie in foro versantibus scitu summè necessaria sunt, & ad notitiam acuratiorem viam sternunt. Tu Lector benevole, sicubi errorem deprehendis, non statim reprehende, sed recogita, errare humanum esse.

S Y N O P S I S
M A T E R I A R U M
O B S E R V A T I O

I.

De Differentia Magiæ , & an re-
ctè capitali supplicio ple-
ctatur?

II.

De genere pænæ , seu modo pu-
niendi Veneficos.

III.

Utrum dignitas Clericalis , No-
bilitas , bene merita , se-
xus vel ætas à pæna mor-
tis excuset?

IV.

An & quatenus pænitentia Ma-
leficos à pænâ liberet? V.

V.

Emigratio, seu Transportatio Sagarum utrum sit somnium, & dæmonis delusio, vel sanè possibilis, & reverà contingens?

VI.

Quid de coitu Sagarum cum dæmone sentiendum?

VII.

De Indicijs, ad capturam, & quæstionem requisitis.

VIII.

De Captura, & Custodiâ Veneficorum.

IX.

De quæstionibus & modo examinandi Veneficos.

X. De

X.

De Veneficis confessum malefici-
cium revocantibus.

XI.

An & quomodo in hoc crimine
debeat constare de corpore
delicti?

XII.

De Bonis Veneficorum Confi-
scandis, vel non Confiscan-
dis.

QUÆ.

QVÆSTIO I.

De Differentia Magiæ, & an rectè morte puniatur?

SUMMARIA.

1. Explicatio utriusque Magiæ, & primò quid sit Magia naturalis?
2. Definitio Magiæ præternaturalis.
3. Crimine hoc contaminatos, iuxta diversam eorum professionem peculiaribus nominibus appellitari.
4. Familiarius hoc crimen feminis, quàm maribus.
5. Fundamentà illorum, qui hoc delictum capitaliter plectendum non esse docuerunt.
6. Exempla quadam Melancholicorum.
7. Pena capitalis firmatur iure divino.
8. Ut & naturali.
9. Jure positivo humano.
10. Locorum Consuetudinibus.

11. Carolina Constitutione.
12. Argumenta contraria diluuntur.
13. An possit introduci consuetudo qua sit contraria Carolinae Constitutioni?
14. An dicta Constitutio derogat Principum statutis contrariis?
15. An pena arbitraria possit usque ad mortem extendi?
16. Explicatur articulus 109. Carolinae Constitutionis.

I.

Magiam aliam naturalem, five licitam, aliam verò præternaturalem, diabolicam, & illicitam esse, conveniunt omnes tam Theologi quàm philosophi. Primò Magia naturalis non male describi potest, quod sit *Ars occupata in contemplatione rerum naturalium, circa latentes earum causas, vires, effectus, & occultas operationes.* Hinc Joannes Baptista Porta Philosophus Neapolitanus in lib. 1. cap. 1. sui *Tractatus* (quod opus curiosum iam decimo quinto ætatis suæ anno scripsisse ipsemet gloriatur,) Magos sapientes, & Magiam vocat sapientiam,

asti, & perfectam cognitionem rerum naturalium. Cùmque mirabiles, & peritiles huius Magiæ operationes sequantur ex puris naturæ principijs, neque ullis illa adiuvetur superstitionibus, præstigijs, aut incantationibus non tantum impunitus est, sed potest etiam cum fructu, & magna sæpè utilitate legentium adduci, si modò cautè, & reiectis quibusdam curiositatibus periculosis legatur. Unde autem Magia hæc naturalis suum ortum, & quid Magus naturalis scire necesse habeat, videri potest præcitatus Joannes Baptista Porta *dicto cap. 1. & 2.*

2. Altera Magiæ species, scilicet præternaturalis, diabolica & illicita est illorum, qui propriæ salutis immemores, & à Fide Catholica deviantes, cum dæmonibus, incubis, & succubis commercium habent, ac suis incantationibus, carminibus, conurationibus, aliisque nefandis superstitionibus, & sortilegijs, excessibus, criminibus, & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terræ fruges, vinearum uvas, & arborum fructus,

4 *Observationes Magicæ*

nec non homines, mulieres, pecora, pomaria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terræ legamina perire, suffocari, & extingui faciunt, ventos, tonitrua, fulgura concitant, grandines, etiam pluvias, & ariditates terræ causant, & tam iumenta, quam homines ad imaginem Dei creatos, dirissimis doloribus, & tormentis excruciant, viros etiam impediunt ne gignere, & mulieres ne concipere, aut actus conjugales reddere valeant, pacta cum dæmonibus faciunt, fidem præterea ipsam, quam in sacro Baptismo susceperunt, ore Sacrilego abnegantes, quorum studium describit Innocentius VIII. *in libri septimi decretalium lib. 5. tit. 12.* Quod genus Magorum olim, non tantum in Lombardiæ sed etiam in nonnullis partibus Alemanix Superioris, nec non in Moguntinensi, Coloniensi, Trevirensi, Salisburgensi, & Bremensi Provinciis, adeo grassabatur, ut Summi Pontifices accuratissimas inquisitiones decernere compellerentur.

3. Hoc crimine contaminati solent
iuxta

iuxta diversam eorum professionem peculiaribus nominibus appellitari. Alii enim incantatores vocantur, qui solâ cantatione carminis, aut characteris potentia nocent; alii Haruspices, & Necromantici dicuntur, qui ex temporum observationibus, futura prædicant, & intestina pecudum inspiciunt; alii Venefici, qui Veneno, & certis pharmacis, à dæmone præparatis hominum, pecudumque neci student; iterum alii præstigiatores, qui fascinationibus & captionibus inspicientium oculos decipiunt; & ultimo loco veniunt, Lamiaë, Sagæ, ac Stryges, quæ tempestates & tonitrua excitant, hominum pecudumque mortem, & exitium procurantes, conventus, & synagogas diabolicas, ad quas in furcâ, baculis, aut scopis feruntur frequentantes, cum ipso etiam dæmone nefandam libidinem exercentes, & has solet Christophorus Besoldus in suo thesauro practico compellare, *Hexen / Zauberinnen / Unholden quasi ohne Huld / denen niemand hold ist.*

4. Quamvis cæterùm crimen Veneficii, prout testatur Bissiolus horarum successivarum *lib. 13. cap. 21.* Familiarius sit feminis quàm viris, contrariam tamen, & masculorum numerus maior erat, in nuperâ inquisitione Salisburgensi, fortè quòd in illâ seductione dæmon uteretur ministerio des so genanten Zauberer. Jägglis/ qui Turbis puerorum frequentius se affotiauit, & quòd semel contaminati, statim contaminaverint alios, tum ex puerili petulantia, quâ scire suum nihil reputabant, nisi hoc suum scire, sciret & alter, tum etiam, quòd pueri (qui ex pacto tenebantur seducere plures) diabolo reputati sint aptius instrumentum, ad seducendum, informandum, signandum, & assistendum &c.

5. Sed ut ad propositum redeam, quæritur: num tale Lamiarum Genus capitali poenâ plectendum sit? in contrarium declinat Joannes Wierus, de præstigiatoribus Dæmonum, & complures alii docentes: fabulosum esse, quidquid de Magis prædicatur; quòd autem hominum quidam

quidam utriusque sexûs, tales videantur, id provenire ex eorum melancholia, gravissimis somniis, & imaginationibus, indeque eorum confessionibus, utpote minus verisimilibus, & improbabilibus atque adeò erroneis tantùm tutò stari haud posse.

Secundò: Quidquid hi melancholici supra vires naturæ facere videntur, esse correptiones sensuum, præstigia, figmenta, & puras illusiones diaboli, qui humanos sensus adeò præstringere valeat, ut esse appareat, quod non est, & ut hoc morbo fontico affecti, videre, audire, & tangere aliquid putent, quod tamen reverà nequè vident, nequè audiunt, nequè tangunt, comprobant hanc delusionum possibilitatem, exemplis eorum, qui calidissimis affecti febribus ita sensibus corrumpuntur, ut in phantasias, & imaginationes stupendas, & lepidè narrandas prolabantur.

6. Tam vehementi melancholiâ etiam persæpè correpti vivunt homines solitarii, & qui in claustris Monasteriorum

delitescunt, prout ipse memini in quodam Conventu aliquem de facto existere, qui indubitata fide persuasum sibi habet, se in Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, nec non in Episcopi cuiusdam Consiliarium, & pœnitentiarium assumptum esse, ast omnia horum sibi ab invidis superioribus celari. Item in quodam Hospitali corruptorum foeminam novi, quæ se sanctam indubitata credit. Et de Monacho legitur, qui neque de cibo, neque de potu sumere voluit, eò quòd mortuum se firmiter putaret, donec alius pariter se mortuum simulans de appositis cibis potuque sumpserit, ipsumque hoc modo ad mentem saniolem perduxerit. Simile exemplum legitur de alio, qui se in fictilem & fragilem urceum conversum obstinate credidit, metuens sibi summopere, ne à quoppiam frangeretur, unde prohibebat ne quis propius accederet, petens etiam ut locotutiori, quo ab iniuriis securus sit ponere-

Tertiò: Ratio & omne fundamentum pœnæ capitalis, si qua Magis, & Veneficis

cis infligenda esset, sequi necessariò deberet, vel ex damnis, quæ suis nefariis carminibus, diris imprecationibus, characteribus, ceremoniis, & fascinis pecudum, hominùmque saluti inferre: vel ex pacto, quod cum dæmone inire, & vi illius se eidem mancipare dicuntur; atqui neque ullum damnum sive iumentis, sive hominibus hoc modo facere possunt, cum verborum imprecationum, formarumque externarum per se nullus sit effectus, aut vera physica operatio, neque etiam verum pactum cum diabolo ineunt, cum hic, ut qui nihil iuris in hominem, neque usum loquelæ habet, verè pacisci non possit, ideoque tale quorundam perversorum hominum putativum pactum potius conventio quædam ex dolo facta, quæ veniam mereatur dicenda sit.

Quartò: vel certè si tam gravis pæna his hominibus irroganda est, dici necessariò debet quod quidquid fascini damnique Sagis imputatur, id omne Saga, saltem dæmonis ministerio perficiant, assensum præbentes, atque sic locum faciant Re-

gulæ: *Quod quis per alium facit &c.* at; verò
 nè ipse quidem humani Generis inimicus
 diabolus horum quid potest, ut cuius po-
 testas cum labente lapsa, cuius Regnum
 destructum, & vis omnis ligata est.

Quinto: Jura saltem Digestorum pæ-
 nam capitalem statuentia, non de Ma-
 gis sortilegis, Ariolis, Sagis, Strygibus,
 seu de Veneficis diaboli ministerio uten-
 tibus: sed de naturale veneficium facien-
 tibus, seu qui veneno inficiunt, id est
 propinato veneno malo hominis necem &
 interitum procurant, wann einer dem an-
 dern natürliches Giftt oder wie es Godel-
 mannus *lib. 1. cap. 7. n. 8.* nennet / ein Spä-
 nisches Stipplein beybringeret / dardurch
 schadet / oder jemand zu grund richtet /
 welches auff natürliche Weise / durch na-
 türliche Mittel / als Hüdrauch / arsenic
 auripigment, Fliegen-Stubb / güfftige
 Schwammen / vnd dergleichen vnd also
 ohne Zauberrey geschehen kan / vnd vil-
 mals geschribet / & hoc modo accipitur
 TO VENEFICIUM in Titulo Digestorum
 ad l. Cornel. de sicariis & veneficis, & in l.

*cætera. 4. 2. mala medicamenta. 1. Familia
Erciscunde.*

Sextò: ipsa etiam Ordinatio seu Con-
stitutio criminalis Caroli quinti articulo
109. illos tantùm veneficos morte punit,
qui realiter damnum dant, reliquorum au-
tem pœnam arbitrariam statuit, verba
Constitutionis sunt hæc: So jemand de-
nen Leuthen durch Zauberey / Schaden
oder Nachtheil zufügt / soll man ihue
straffen vom Leben zu Todt / vnd man
soll solche Straff mit dem Feuer thun / wo
aber jemand Zauberey gebraucht / vnd
damit niemant schaden gethan hätte /
soll sonsten gestrafft werden / nach gele-
genheit der Sâchen.

Sed his omnibus non obstantibus im-
perterritè dico, pœnam huic maleficio
statutam, fundatam esse omni Jure, Di-
vino, naturali, & positivo, item univer-
sali Germaniæ Consuetudine.

7. Jure Divino *Exodi. 22. Ma-
leficos non patieris vivere. Levitici. 19.
Non augurabimini, non observabitis som-
nia, non declinetis ad magos, nec ab*

Ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos. *& cap. 20. vers. 6.* Anima quæ declinaverit ad Magos, & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui. *& versic. 26.* Vir sive mulier, in quibus est spiritus Bythonicus vel divinationis, morte moriatur, lapidibus obruent eos, sanguis eorum sit supra illos. *Deuteronomicon. 18. ibi:* Aut qui Ariolos sciscitetur, aut observet somnia & auguria, ne sit maleficus, nec incantator, neque Pythones consulat aut Divinos. *Reg. 4. c. 17. versic. 4.* Servieruntque Baal, & consecraverunt filios suos, & filias suas per ignem, & Divinationi inserviebant, & augurii, & tradiderunt se ut facerent malum coram Domino, & irritarent eum, iratusque est Dominus vehementer Israeli, & abstulit eos à conspectu suo &c. *Jeremia capit. 15. vers. 4.* Tu dereliquisti me dicit Dominus, retrorsum abüisti, & extendam manum super te, & interficiam te.

8. Juri Divino congruit lex naturæ, sic Ethnici & Gentiles, qui ductum naturæ pro lege custodiebant, huic maleficio irrogârunt pœnas capitales. Videatur Plato *lib. 2. de legibus* mortis pœnam decernens illis, qui sacrificiis, ligaturis, incantationibus, aliisque sortilegiis & fasciis nocent, & hominum neci student.

9. De Jure Codicis, & Institutionum hæc pœna non minùs certa est, propter Textum in *§. item lex. Cornelia de sicariis versiculo eadem lege: Instit. de publ. Jud.* ubi hæc habentur, *Eadem lege & venefici capite damnantur, qui artibus odiosis, tam venenis, quàm susurris magicis homines occiderint, vel mala medicamenta publicè vendiderint.* Similis, imò exasperatior pœna in *l. aruspice. 3. in verbis concremando illo aruspice. L. nemo aruspicem. L. multi. L. etsi. Cod. de Maleficis & Mathematicis.*

10. Firmatur hæc doctrina etiam consuetudinibus. Sic in Constitutione Electorali Saxonica hæc leguntur. *So iemand in Vergessung seines Christlichen Glaubens / mit dem Teuffel Verbünd-*
nus

nus aufrichtet / umbgehet / oder zu schaffen hat / daß dieselbe Person / ob sie gleich mit Zauberey niemand Schaden zugefügt / mit dem Feur vom Leben zum Todt gericht vnd getrafft werden solle.

11. His accedit Constitutio Carolina articulo 109. Quæ capitalis pæna tantò magis locum habet in iis, qui pactum vel expressum, vel implicitum cum dæmone habent, fidem, quam in sacro Baptismo acceperunt abnegant, sacram Hostiam male tractant, blasphemias in Beatam Virginem reliquosque Sanctos fundunt, Imaginem Christi, & Sanctorum conspurcant & disvenerantur, diabolo homagium præstant, & eiusdem nefandâ venerentur, aut etiam ipso utente se bestiis commiscant, aut incæstibus se commaculant, quæ singula regulariter veneficorum malitiam comitari solent. Et hunc morem esse veneficorum didicim ex quorundam confessionibus in nuperâ inquisitione Salisburgensi, erant autem ferme omnium depositiones in hunc modum.

Primo: Nach dem er gesehen das N. kleine Maulß / Raxen / Fackl / vnd Kähl in einer Menge machen könne / hab ihn der Firwitz auch darzu getriben / wie er dann solche Kunst zu wissen verlangt / vnd zu dem Ende mit dem Jäggl vor der Statt in die nechste Au auff die Seiten gangen / alwo vnversehens ein schwarzer Mann gestanden / rauch vnd schwarz Angesichts / vnd Clauen an Händen vnd Füßen habent / diser habe ihne maleficanten vmb seinen Namen gefragt / vnd mit einem bey sich gehabten Messerl. einen Schnid oder Zeichen in den kleinen Finger linker Hand gemacht / das Blut aufgefangen / vnd seinen Namen mit diesem Blut in ein schwarzes Buch eingeschrieben / ihne in aller Teuffels Namen anderst getaufft / vnd Sauspeck geheissen / sein Tauff-Gött seye ein Teuffel gewest / vnd hab ihme ein grosses Geld / so des andern Tags ein Ross Bürgl gewest / für ein Tauffgeld geben.

Secundo: Warauffer die Heil. Dreyfaltigkeit / vnser liebe Frau / vnd alle
Hei-

Heiligen verlaugnet / vnd sich dem Teuffl mit Leib vnd Seel verbunden / auch des me versprochen für baß keine gute Werck / in: oder auffer der Kirchen zu thun / sondern dem laidigen Sathan in allem Gehorsamb / vnd gewerttig zu seyn / vnd andere auch vnter sein Joch zubringen.

Tertiò: Wie er dann ohne vorhergehente heilige Beicht / zu zwey vnd mehr mahlen gleich auff / oder nach einander in diser vnd jener Kirchen die hochheilige Hostiam in seinen Mund empfangen / aber unvermöcht des Priesters vnd der vmbstehenten gleich widerumben heraus / vnd in das schneis Ziehl gethan / mit sich vor die Thür hinauß; vnd in obige Au getragen / daselbsten auß Anstüftung des Zauberer Jägglis vnd Teuffels mit dem Messer darein gestochen / biß das Blut häufig heraus geflossen.

Quartò: Bey solch übler Zürichtung der hochheiligen Hostia, habe er vnsern lieben HErrn einen Schelm / Galgen-Dieb / Narren / Hencker: Unser liebe Frau

Frau aber eine Her / Huer / lumpes
 Weib / Narrin / vnd was er erdencken
 können / geheissen; mit diesen Gottslä-
 sterlichen Besatz: Gott vermöchte ih-
 me nicht zu helfen / der Teuffel der sey
 der rechte wahre Gott vnter denen ge-
 stallten Brodt vnd Weins sey nur der
 Teuffel / item habe er die Marter-Seu-
 len / wie auch andere Gottes / vnd Hei-
 ligen Bildnussen / mit Koth vnd Stei-
 nen geworffen / vnd verspottet. Auß sol-
 cher Schmähung habe er von dem Teuf-
 fel vnd seinem Anhang Lob vnd Ehr ge-
 habt / vnd mehr als andere so die
 Schmähung etwa also meisterlich nicht
 verachtet respectirt, vnd angesehen wor-
 den.

Quinto: Die heilige Hostiam habe er
 auch zu Zeiten in denen l. v. Schuhen /
 oder wohl gar in denen partibus postero-
 ribus auff die Heren Tänze getragen /
 allwo er vnd andere seines Gleichen /
 vorderst dem Satan / so auff einem hohen
 Thron gesessen tieffe Reuerenz gemacht /
 seinen Gott vnd Herrn genennet / die

Fuß vnd den Hindern geküßet/ angebet-
tet/ vnd darauff die dahin geführte Ho-
stiam, mit Messern/ vnd zugespizten
Hölzlein gestochen/ darauff hofferiert/ in
das Roth eingegraben/ vnd im Unflath
liegen lassen.

Sexto: Bey dieser Zusammenkunft/
vnd abscheulichen Zurichtung der hoch-
heiligen Hostiæ, habe er alle Gottsläste-
rungen wiederhollen müssen; Hernach
aber hätte sich ihre Kurzweil angefan-
gen/ viel Tisch waren mit Speisen/ von
Gesottenen/ vnd Gebratenen besetzt:
vnd vom besten Wein tractirt worden:
von denen übergebliebenen Speisen ha-
be er ein Stück Brätl eingeschoben/ so
aber deß andern Tags als er es geniessen
wollen ein l. v. Kopzürggl gewest/ doch
were es über Tisch gemeiniglich finster/
vnd etwas hart in die Schüssel vnd
Trinck-Geschier zu sehen gewest.

Septimo: Nach dem essen hätten sie
mit einander/ vnd zwar ein ieder mit sei-
ner Liebhaberin/ oder Liebhaber getan-
zet/ bald aber auff die Seiten gangen/
vnd

vnd mit denen Teufflen / als ihren vermeinten Liebhabern / so ihnen der Teuffel für eine Braut zugestellet / die Unzucht etiam inversâ Venere getrieben / in dieser schändlichen Vermischung habe Delinquent, bald einen Succubum, bald Incubum vertreten / das vermeinte membrum, & immissam materiam kalt: vnd nit sonderbahre Delectation empfunden. Alii etiam se calidum, & delectationem aliquam sensisse fatebantur. Er Delinquent habe auch sein leibliche Mutter vnd Schwester beschlaffen / vnd nach dem Tanz mit beeden auß Antrieb vnd Befelch des bösen Feinds / vngeziemliche Gemeinschafft gehabt.

Octavo: Sie hätten zu des Bösen Feinds Gefallen auch so weit gelebt / daß ihnen dieser / das vermeint schamhafte Glied / vnd ein vnflättige materia in den Schlund hinab gelassen.

Nono: Zu Belohn- vnd Vergeltung dieses Gehorsams hab ihme der Teuffel ein graues Pulver zum Wetter machen / vnd ein schwarzes zum Leuth vnd Vieh tödten/

tödtten / oder krümpen verehrt: massen
er dann

Decimò: mit dem grauen Pulver /
vnd etlichen darzu gesprochenen Worten /
zwey Rißl Wetter / einen grossen Regen
vnd Wind gemacht / so grosse Schäden
in dem Getraid / vnd Wäldern gethan /
Mit dem schwarzen Pulver aber / so er
vnter der Stall-Thür eingegraben / vnd
im Hauß hin vnd wider niedergesträet /
dem Bestandt-Mayr zu N. zwey Pferd
vnd 3. Kühe / theils erkrümmer / theils
gar ertödtet / vnd dem Herzu selbiges
Viehes auch selbstn langwierige Kranck-
heit / durch solch zauberische Mittel ver-
ursachet.

Undecimò: Ingleichen habe er von dem
bösen Geist eine Salben empfangen / wo-
mit er sich / vnd was er zum fahren ge-
brauchen wollen / angeschmierbt / vnd in
Gespannschaft des gründigen Stöphls
auff die Heren Plätz / sonderlich in die
Weinkeller gefahren / den Wein außge-
truncken vnd in die Fässer hoffirt habe.

Duodecimò: Unter dem Glocken Streich- das ist/ ad signum Salutationis Angelicæ, habe das Gabel fahren keinen Fortgang gehabt / wie ihme dann der Teuffel ein- mahl im Gollinger Gericht/ vntweit- des Gottes Hauses zu Kuchl vnter wehrent- dem Mariæ leuten habe fallen lassen / vnd am Knye verlest.

Decimò tertio: Aus Befehl seines Lehr- meisters / des so genanten Zauberer Jägglis / habe er eine Gais / welche ih- me dieser bey denen Hörnern gehalten item eine Kuhe angegangen.

Decimò quarto: Einer gewissen Bäurin im Stauffenegger Gericht / habe er auß Ursachen sie ihme die gebettene Gabe ab- geschlagen / das Schmalz / worinnen sie Krapffen gebacken / ober des Kopffs aufffahren machen / sich darauff vn- sichtig gemacht / in einen Hund verwand- let / vnd vmb sich gebissen.

Si inquam Confessiones tales sint, & delicto Magiæ etiam alia crimina accedant, ut sunt crimen læsæ Maiestatis Divinæ, Blasphemia, Idololatria, Sodomia,

22 *Observationes Magicae*

Incaustus, nefarius cum diabolo coitus &c. quis prudens dixerit mortis poenam locum non habere?

12. Ad fundamenta Superius in contrarium adducta, responsio est facilis, & quidem Magiam hanc non esse purum somnium, imaginationem aut sensuum corruptionem, sed reverà eiusmodi Sortiarios, Ariolos, & Pythones existere, & iam olim extitisse, sacrarum literarum Authoritas nos convincit, facit etiam ratio, nam qui somniant, diversa somniant, & non semper, at Lamiaë semper, & statà die, imò eadem fermè, & paulò differentia inter se. Christoph. Besold. *in thes. pract. pract. verbo Hexen: folio mihi 383*. Quamvis non negem hominem quorundam sensus ex morborum aut alià causa ad eò persæpè corrumpi, ut in stupendas, quandoque etiam lepidè narrandas phantasias prolabantur, iuxta relata superius in argumento secundo.

Ad tertium & quartum argumentum dico: Lamiarum imprecationes, & incanta-

cantationes per se quidem superstitiosas esse, & effectum aut veram operationem non habere, nocere tamen Lamiis diaboli ministerio, qui licet nihil iuris in homines habeat, multum tamen sibi iuris sumit, & si Deus permiserit in filiis inobedientiae, quos laqueis suis captivos tenet, impetrat, quod etiam sermone utatur, licet sibi non naturaliter indito, historia Adami *Genesis 3.* Jobi *cap. 1.* & ipsius Christi *Matth. cap. 4.* locuples testis est Benedictus Carpzovius in *Practica Criminali, part. 1. quest. 48. num. 52.* Amplius diaboli potestas probatur specialibus exemplis sacrarum literarum: nunquid enim potuit hic hominem surdum & mutum reddere? *Marc. cap. 9. Luc. cap. 13. Matth. cap. 9.* Morbos periculosissimos infligere? *Job. cap. 2. & seqq.* Vulnerare? *Actor. cap. 19. 16.* Homines & pecora interficere? *Matth. cap. 8. vers. 32. Tob. cap. 6. vers. 19.* Bestiolas diversi generis, ut muscas, erucas, locustas, serpentes, ranas, pediculos, vermes, pulices, buffones, & mures producere? *Exod. cap. 7. vers. 19. cap. 8.*

vers. 5. 6. & 7. Sensus fallere? *Matth. cap. 12. vers. 22.* Phantasmata, visiones, & somnia terrifica oblicere? *Sapientiae cap. 18. 17, 19. Syrach. cap. 34. vers. 3. 4. 5. 6. & 7. Actor. cap. 12. 15.* Spectrorum monstris, fascinationibus, & larvis terre? *dicto cap. 17. vers. 3. 4. 7. 8. 9. Sapientiae & Matth. cap. 14. 16. Actor. cap. 12. 15.* Phantasmatibus populum Judaicum *Jeremiae cap. 27. v. 9. 10. 11.* Aegyptios, Saulum, & Prophetas decipere? Judam ad proditionem adigere? *Luc. cap. 22.* per incantationem nocere? *Syrach. cap. 12. 13.* imò interficere? *Tob. cap. 6.* item Deo permittente, ventum, tempestatem & ignem in perniciem Jobi excitare? *Job. cap. 1.* Nonnè hic potuit corpus humanum ex loco in locum deportare, & assumere? *Matth. cap. 4.* Magna sanè potestas Sathanæ est, qui in malis efficaciter agit & operatur, qui deus sæculi, princeps mundi, potestas aëris, & dominus, rectorque mundi est, in quo regnum suum habet,

Ad quintum argumentum dico : parum referre utrum hæc poena de Jure Digestorum vel potius de Jure Codicis aut Institutionum obtineat, imò tantò clarior res quælibet est, quæ vel per Leges Codicis, vel per Textus Institutionum explicatur, cum per utrumque Digestis derogetur, saltem etiam non alia vel mitior, vel acerbior poena, Sortiariis de Jure Digestorum sancita invenitur, ergo nulla horum Jurium repugnantia admittenda est, tantò minus, cum robur suum eadem die acceperint, & Digesta & Codex, & Institutiones *L. 3. §. 23. Cod. de veteri Jure enucleando.* Christophorus Klingensperger Professor Ingolstadiensis, in nuper edito Collegio Institutionum *lib. 1. in Proæmio paginâ 11.* At verò mortis poenam de Jure Institutionum & Codicis omninò obtinere superius ostensum est, & amplius clarè ostenditur per *Textum in 2. Lex Cornelia de Sicariis vers. eadem Lege Inst. de Pub. Jud.* & per clarissimos Textus Codicis *in L. Aruspex. L. nemo. & L. etsi. de Malficis & Mathematicis.*

Ad argumentum ex Carolina deductum iterum non difficilis est responsio, sit enim suus sensus dictæ Constitutioni: in contrarium tamen imprimis est, plurimorum Consuetudo locorum, quæ non minus capitaliter plectit illos, qui nocuerunt, quam qui non nocuerunt.

13. Posse autem talem consuetudinem introduci etiam contra ipsam Caroli Ordinationem criminalem, dubitandum non est, uti meus olim colendissimus Professor Christophorus Bluemblacher, in *commentario ad Constitutionem Carolinam in proemio pag. 6.* nervosè deduxit, sicut enim Doctores communiter docent, quòd contra Jus commune Justinianæum introduci possit contraria consuetudo, per ea quæ tradit *Hunnius variar. resolut. Juris Civilis lib. 1. tract. 1. quæst. 27.* Joann. Schneidwin §. *sine scripto.* Instituti de *Jure Nat. Gent. & Civil.* Ita rationabiliter introduci potest contra Ordinationem Carolinam, quæ vim iuris communis habet, tum ob paritatis rationem, tum quòd nulla in Carolina Constitutione de hoc prohibitio
 conti-

contineatur, Doctor Bluemblacher citato loco. Facit quòd consuetudo hæc & pœna mortis, etiam in illis, qui non nocuerunt iam dudum ante Constitutionem Carolinam passim viguerit, ergo per dictam constitutionem in hoc passu plurimorum locorum consuetudinibus nullatenus fuit derogatum.

14. Neque etiam Imperator Carolus derogare voluit, ut patet ex proœmio, & clarissimis ipsius Constitutionis verbis: Doch wollen wir durch diese gnädige Erinnerung / Churfürsten / Fürsten / vnd Ständen / an ihrem alten woll hergebrachten rechtmessigen vnd billichen Gebräuchen nichts benommen haben.

15. Secundò licèt pœna (intellige in illis, qui non nocuerunt) in dicta Constitutione Carolina videatur arbitraria, non tamen inde sequitur, ergo illam capitalem non esse, cùm pœna arbitraria ad mortem usque extendi queat, *ita Doctores communiter, & Glossa in §. summa. verbo extraordinaria. Institutis de injuriis. Jason in l. qui Juridic. 10. n. 3. ff. de Jurisdictionibus. Bartolus*

tolus in l. ult. n. 3. Cod. de privatis delictis, & in l. ult. ff. ubi pupilli educari debeant. Baldus in l. quicumque columnâ 5. vers. scias. Cod. de servis fugitivis. Fel. in. cap. ex litteris de Constitutionibus. Matthæus Wessenbecius. Nicolaus Reisnerus. & alij quàm plurimi allegati à Prospero Farinatio in praxi criminali lib. 1. Tit. 3. quest. 17. n. 34. contra Carpovium parte. 3. q. 133. n. 19. attentâ siquidem huius criminis atrocitate, non video quomodo pænæ capitalis mitigatio locum habere queat, ni velit Iudex per hanc veniæ facilitatem & pænæ remissionem, incentivam tribuere delinquentibus, sponte alios provocare ad similis delicti contagium, cum plurimum econtra expediat, pœnam reformidari, nè scilicet homines ad maleficia temerè profiliant, sed potius ut inde emendentur, & peccare oderint, saltem formidine pænæ, si non virtutis amore, scientes, se à mortis pœna nunquam securos.

16. Tertiò aliqui Doctorum non malè in eâ sunt sententia, per ista verba Carolinæ: Wo aber jemand Zauberey gebraucht/

braucht / vnd damit niemand Schaden
 gethan hätte / soll sonst gestrafft werden/
 nach Gelegenheit der Sachen. p̄nam
 mortis non excludi, sed mitigari tantum,
 quatenus si non nocuerint exasperatio p̄-
 n̄æ scilicet ignis, non tamen capitis remis-
 sa videatur, duplex est enim sensus præce-
 dens, scilicet p̄nam decerni debere capi-
 talem, & quidem p̄nam ignis. Mihi ve-
 rò videtur dictam Constitutionem, neque
 ad talem inclinare mitigationem, dum ex-
 pressè statuit p̄nam pro quantitate & qua-
 litate facti (nach Gelegenheit der Sachen)
 ex arbitrio Judicis, Magis & veneficis ir-
 rogandam esse, & non solumodò eum
 casum, quo nullum damnum maleficio
 datum fuit, sed & circumstantias alias, an-
 nimirum pactum cum diabolo inierint Sa-
 gæ, nefandâ eius Venere utendo, Christi
 fidem abnegando &c. considerandas esse,
 pro quorum qualitate quamvis nocitum
 non sit, p̄na mortis non tantum indubi-
 tatè locum habet, sed imò potest hæc us-
 que ad ignis supplicium extendi, videatur
 Jus Saxonicum lib. 2. artic. 13. ibi: Welcher
 Chri-

Christen Mann oder Weib vnglaublich
ist/oder mit Zaubererey vmbgchet/ oder mit
Bergüftung/vnd derē/ überwundē wird
die soll man auff einer Hortten brennen.

QUÆSTIO II.

De modo puniendi Veneficos.

SUMMARIA.

1. *Pro varietate delictorum varia esse panarum genera.*
2. *Referuntur varia pana.*
3. *Ad pacta expressa cum diabolo maximè respiciendum.*
4. *Pactum cum demone esse duplex: & quid sit pactum expressum, explicatur.*
5. *Nota & stigmata, quibus demon sibi mancipatos signare solet.*
6. *Pactum Implicitum quid?*
7. *Impostura Zingarorum.*
8. *An & quibus medijs uti liceat, adversus iniurias Tempestatum?*
9. *Qui sortiariis annumerandi sint?*
10. *Panam illorum extra ordinariam esse.*

11. Secus si damna inferant.

12. Ampliatur.

I.

Sicuti benemeritis sua præmia, sic criminibus suæ pænæ constitutæ sunt, & provarietate delictorum, variæ quoq; pænæ, & tormentorum genera infligi consueverunt. Sic in Jure communi, & Carolina Constitutione suas certas pænas habent, blasphemia, periurium, Sodomia, incæstus, raptus, stuprum violentum, polygamia, lenocinium, adulterium, crimen falsi, & perduellionis, homicidium, latrocinium, paricidium &c. at verò beneficium, seu Magiæ pæna, neque in Jure communi, neque in dictâ Constitutione Carolina satis expressa videtur.

2. In Jure quidem Justinianæo Magi quandoque simpliciter capite damnantur, non expresso genere pænæ ut in *S. item Lex Cornelia de sicariis l. 1. de pub. Jud. & l. nemo. Aruspicem. §. finali vers. etenim supplicio capitis Cod. de maleficis & mathematicis.* alibi supplicium ignis, & confiscatio bonorum in Magos statuitur, ut in *l. nullus Aruspicem*

Spec. Cod. dicto Tit. alibi Venefici ferali peste
 absumi jubentur, ut in *l. multi. Cod. eodem*
 iterum alibi prædicti aculeo unguis que sul-
 cantibus latera pænas perferunt, proprio
 dignas facinore *l. Etsi excepta Cod. dicto loco.*
 sic quoque Ordinatio Caroli quinti, *art.*
 109. uno tantum casu, quo videlicet no-
 citum fuerit, pænas ignis determinat, ex-
 tra hunc casum autem Jureperitos consu-
 lere jubet. Ibi: *Darinnen die Vrtheiller*
Raths gebrauchen sollen. De jure verò
 Saxonico, indistinctè sive nocitum fuerit,
 sive non, pæna ignis irrogatur, tam fæ-
 minis, quàm viris, alibi fæminæ simplici-
 ter aquis merguntur, ut maximè autem
 in Imperio Romano venefici atque Magi
 flammis concremantur. Teste Carpzovio
parte. I. quest. 49. n. 9. & Joanne Geor-
 gio Godelmanno in Tractatu de Magis,
 Veneficis & Lamiis *lib. 3. cap. 11. n. 17.* In
 Archiepiscopatu Salisburgensi non omnes
 iisdem Tormentis coercebantur, sed ali-
 qui flammis consumebantur, plurimi
 verò, & Fæminæ quidem provecioris æta-
 tis, omnes strangulabantur, pars quoque
 gladio

gladio, aut etiam securi mit dem Fallpeil seriebatur; quod posterius instrumentum tanquam omnium securissimum. & expeditissimum pro junioribus studio adinventum, & ideo bene visum fuit, quia pueruli ob corporis sui levitatem ictum gladij vix sustinent, ut non ante, quàm caput de cervice solvatur, è sella in terram rapiantur, infelici executione.

III. Cæterùm Domini Judices Salisburgenses, valde prudenter ut plurimum ad pacta veneficorum maximè expressa respexerunt, cum enim in his occultis delictis probatio difficilis sit, sæpè etiam labor vanus in veritate inquirendâ, emigrationes quoque, seu transvectiones sagarum non semper certæ, concitatio ventorum, & tempestatum naturaliter possibilis & per se contingens, damna etiam, quæ facere putant venefici, rariùs verificentur, & alij nefarij actus in conventibus illorum valde dubiosi, & somniis quandoque non absimiles sint, quis tutò certum quid deliberabit, aut pœnam absque trepidatione statuet?

4. Pactio autem cum dæmone duplex est: una expressa, quam faciunt Magi, qui diabolum tanquam suum Deum adorant, séque ipsi mancipant, & totaliter tradunt, hancque pactionem, alij professionem sortilegij expressam nuncupant, scilicet enim tales se ad dæmones convertunt, DEum derelinquentes, opem diaboli & consilium eius implorantes, & verbis expressis Creatori suo Fideique Christianæ renuntiantes, & tales dicuntur propriè Magi, Præstigiatores, Stryges, Lamiaë, vel Sagæ, & de taliter paciscentibus pæna ignis, multò magis mitior pæna ut gladij, absque ullo periculo iniustitiæ sumi potest, quia pactio hæc cum dæmone, non sicut alia, quæ de Magis referuntur, dubia est & incerta, sed experienciâ teste, & multorum confessionibus comprobata est.

5. Utque de veneficis minus dubites, num verè tales sint, nosse oportet diabolum certas notas Lamiarum corporibus imprimere, interdum satis conspicuas, ut in humeris, in fæmore, in genis, maxillis, aut etiam in summa fronte, occipi-

te,

te, in pectore, in digitis, in aperta manu &c. interdum minus conspicuas, in locis absconditis, ut intra labia & linguam, sub axillis, sub palpebris & partibus etiam pudendis, quæ cicatrices & stigmata regulariter profus exanguia, & sensu ita labefactata reperiuntur, ut ne altum immissa acus sentire faciat; non figmenta loquor, ad experientiam mihi adhuc probè notam provocho, quam ipsam quoque testatur Carpozovius *part. 1. quest. 48. num. 51.* Hinc optimè faciunt, quibus examinis cura committitur, si suspectis de veneficio, per publicos Justitiæ Ministros durch die Gerichts-Leuth / vel etiam per carnifices ante omnia vestes detrahi, & capillos non tantum capitis, sed & reliqui corporis detonderi, & demum omnia stigmata & cicatrices accuratissimè examinari faciant, quomodo? quâ occasione? ex quâ causa? & à quo? quælibet illarum notarum huic corporis parti impressa fuerit? hoc tamen discrimine servato, ut sæminis fæminæ, & viris viri deputentur.

6. Altera species pactiois cum diabolo implicita est, & illorum, qui artes exercent magicas, & observationibus hærent superstitiosis, sed citra expressum foedus cum diabolo. Carpzovius *part. I. quæst. 50.* in principio, & complures ab eo citati. Quos inter magna iterum differentia est, aliqui enim hominibus & iumentis inferunt noxam, damno gravi, vel capitali etiam exitio, alii è contra neque hominibus nocent, neque iumentis, sed est alius illorum finis, & obiectum, & sunt in hoc maximopere occupati, quomodo futura prædicant, præterita ex ordine enumerent, homines pecudésve morbo correptos suis mediis superstitiosis restituant, ignota, ut fontes latentes, & thesauros reconditos prodant, res furto sublatas recuperent, aut etiam defossa in hominum pecudúmque exitium venena suis Magicis virgis manifestent. Nobis Germanis: Die Seegensprecher / Brunngraber / Schatzgraber / Wahrsager / oder die Weisen genennet. In quorum numero tempore belli Suecici fuere quàm plurimi,
qui

qui certis globis pressorum subditorum reconditas pecunias non modò quæsi-
erunt, sed artificiosè adinvenerunt, hu-
ius studii plerumque sunt & carnifices,
Zingari, & alii, qui postquam bona deco-
xerunt, de imposturis vivere solent. An-
no elapso examini meo subdebatur Rusti-
cus quidam, qui ad instantiam alicuius
membranariæ, cui aliquot membranæ
furto sublatae erant, furem prodere co-
nabatur, ad hunc finem superstitiosum e-
rat illi virga bifrons de alba corylo, ante
solis ortum peculiari cultro tres cruciculas
habente abscissa, ambæ frondes dictæ virgæ
erant eiusdem longitudinis baptizatae in a-
qua fluente, & signatae totidem cruciculis.

7. Præ cæteris autem in hâc arte & im-
posturis excellunt Zingari, qui ex Ægypto
se esse mentiuntur, extorrésque domo, à
Superis cogi maiorum delicta, qui Deipa-
ram Virginem cum puero Jesu hospitio
excipere recusarint, septem annorum exi-
lio expiare, alioquin sterilitatem terræ
præsto esse impudenter fingunt, sed aliter
se rem habere annis ab hinc tribus aut qua-

rüostellis experientia demonstravit, quan-
 do Salisburgi contra quamplures similes
 impostores specialis inquisitio ex industriâ
 valde prudentem, & laudabiliter insti-
 tuebatur, nil enim erat aliud, quam mu-
 nipulus furum, & colluvies pessima otio-
 forum hominum, ex diversis non remotis,
 sed vicinis nationibus collecta. Salisbur-
 gi de Zingarâ in Provincia non tolerandis,
 extat speciale, & laudabile decretum, vi-
 cuius hoc ipso, quod Zingarum se quis
 mentiatur, absque aliis iudiciis aut præ-
 sumptionibus, manucapitur, & pro ra-
 tionè circumstantiarum etiam quæstioni-
 bus subiicitur, simile decretum etiam in
 Archiducatu Carinthiæ viget. de dato 16.
 Octobr. hoc labente anno 1685. Audi de
 his hominibus lepidam imposturam, ante
 annis fermè viginti quatuor nota mihi erat
 puella, à plurimis adamata, quæ cum si-
 mul servire Veneri, & virgo videri vellet,
 remedium contra impregnationem à quâ-
 dam Zingarâ serio expetiit, datis etiam in
 præmium duobus philippæis; ast Zingara
 illa receptis pecuniis respondit ridendo:

Lege

Lege dich zu keinem Mañsbild / so wirstu
nicht schwanger Videatur de his Impo-
storibus Besoldus in thesauro practico ver-
bo Zigeiner. In patria mea erat mihi vi-
cina vetula, ein Seegensprecherin / vnd
Wetter-Seegnerin; Quæ certis carmini-
bus, & formatis mille crucibus, cæcos
restituere, & nescio quæ mussitando atras
nubes dispellere, ventos, turbines, &
grandines avertere publicè præsumebat,
ad id à simplici viciniâ sæpè specialiter ro-
gata, mihi autem hæc mulier semper de
veneficio suspecta erat, non quidem ex
invidiâ, aut idcò, quòd me ipsum quon-
dã ob causam exocularum fenestrarum
urentiurticâ horrendè exceperit, sed pro-
pter adhibitas ceremonias superstitiosas,
utendo enim suis imprecationibus uni tan-
tùm pedi insistebat, effectum etiam ali-
um non vidi, quàm quòd segetes ab iniu-
riis tempestatum nihilominus utcun-
que fuerint destructæ, & dexter meus oculus,
cui præmemorata muliercula suam præsti-
giolam curam, ad instantiam simplicis

mae matris adhibuit, in hodiernum usque diem caecus sit.

8. Si quis tamen ex simplicitate quaedam putativa suffragia, pro avertendâ grandinum lapidatione adhiberet, pænis non foret subiiciendus, per textum clarum in *l. eorum 4. Cod. de maleficis & mathematicis*; aut si contra vim tempestatum precibus utatur approbatis ab Ecclesia, quales sunt sequentes.

O Gott der du das Angesicht der Erden / mit allerley Früchten / damit die Menschen dardurch ernähret / vnd das Vieh gespeiset werde / zierest zc. Simmlische Morgenröth / getruckt vnd verlegt zu Wien in Oestereich pagina mihi 244.

9. In numero Sortiariorum implicitum pactum habentium, sunt & illi, welche Wund- Seegen gebrauchen / item qui certas incantationes pronunciant super pendentes fructus, quibus à furum infidis securi sint, ut & illi, qui se ab armorum penetratione immunes reddere, aut alterius amorem cogere posse gloriantur, utentes certis herbis, radicibus & incantatio

eationibus, mihi verò remedium pro amoris conciliatione omnium certissimum videtur, quod Seneca præscribit. I. *Epistolarum* 9. & *Gotthofrædus in notis ad l. eorum, Cod. de maleficis & mathematicis* Scilicet *vis ut ameris, ama.*

10. Et hætenus relati cæteris paribus, id est si nemini noceant, & alia delicta non accedant, neque expressum fœdus cum diabolo habeant, extra ordinem, E. g. carceris mancipatione, relegatione, junctâ etiam regulariter pœna Canonica puniri solent.

11. Si verò cessante etiam pacto expresso, per artes & media Magica, vel hominibus, vel iumentis damnum inferant, sive magnum illud & exitiale sit, sive non sit, pœna gladii tenentur, & iure homicidii censentur, non spectatâ dignitatis aut sexûs differentia, non enim exitus in his, sed prava delinquentis voluntas spectatur, L. 14. ff. ad L. Cornel. de Sicariis & Veneficis. Constitutio Electoralis 2. parte 4. §. 2. *ibi: Derselbe sey groß / oder geringe / soll der Zauberer Mann-oder Weibs-Person*

sohn mit dem Schwerdt gestrafft werden. Quis enim taliter nocentibus mortis pœnam non statuat, esto etiam quòd expressum pactum cum diabolo non habeant, cum plus sit hominem extinguere veneficio, quàm gladio occidere, *L. 1. Cod. de Maleficis & Mathematicis.*

12. Ampliatur ut locum habeat hæc pœna etiam in iis, qui Veneficos dato præmio conducunt, ad damnum aliis inferendum, nihil enim interest, occidat quis, an causam mortis præbeat, *L. 15. ff. ad Legem Corneliam de Sicariis & Veneficis.* & regulariter mandans aliquem interfici ultimo supplicio æquè ac mandatarius afficiendus est. Nititur hæc doctrina vulgari Regulâ: *Quod quis per alium facit, ipsemet fecisse censetur. cap. qui facit. 72. de Regulis Juris in 6. L. is damnum 169. ff. eodem.* Sic quoque ipse Deus mortem Oriæ Regi Davidi imputavit.

Dices forsan Magos, qui damna aut necem inferunt, non gladio feriendos, sed flammis concremandos esse, per textum expressum in *L. nullus. Codice de Maleficis & Ma-*

& Mathematicis, in verbo *Concremando* & *Constitutione Carolina artic. 109.* Sed respondetur Imperatores Constantinum in dictâ lege nullus, & Carolum V. in suâ Constitutione loqui de Veneficis expressum pactum cum dæmone habentibus.

QVÆSTIO III.

Utrùm Nobilitas bene merita, dignitas Clericalis, sexus, vel ætas à penâ mortis excuset?

SUMMARIÆ.

1. *Quantus moderno tempore sit respectus personarum.*
2. *Ipsos etiam Legislatores respectum habere nobilitatis & dignitatis.*
3. *In crimine veneficij non habendam rationem, aut respectum personarum, firmatur exemplis.*
4. *Quid de Clericis in hoc iudicium trahendis?*
5. *Mollium feminarum major fragilitas & facilius lapsus est quam virorum.*
6. *Differentias quasdam esse inter ætates, & quanam illæ sint?*

44 *Observationes Magicæ*

7. *Infantes ob defectum veri doli neque pæna ordinaria, neque extraordinaria puniendos.*
8. *Puberes & pubertati proximos à pæna mortis in veneficij crimine non excusari.*

I.

Respectus personarum tantum modernis temporibus est, ut digniores aut leviter puniantur, aut etiam impuniti dimittantur, meritisque personarum excusentur, in alios écontra inferioris dignitatis homines summa legum asperitas exerceatur, iuxta illud Juvenalis:

Dat veniã corvis, vexat censura columbas.

Hinc apud nos Germanos in proverbium abiit, *die kleinen Dieb henckt man / die grossen laßt man lauffen.*

2. Moventur autem Magistratus ad hunc respectum forsitan ipsismet sanctionibus Legislatorum, qui in decernendis pænis non habitâ criminum differentia regulariter in omnibus, ad nobilitatem & personarum conditionem item ad sexum & ætatem ipsi respiciunt, sic in *L. Bedius §. 1. ff. de incendiis, ruinis, & naufragio* &c. expressè cautum est, pænas ex conditione
per-

personarum æstimandas esse. *In l. fin. ff. eodem.* statuitur Incendiarios si humiliores sint, bestiis obijciendos, si verò in gradu aliquo constituti, capite puniendos, aut in Insulam deportandos esse. *In l. Annonam §. pœna autem ff. de extraordinariis criminibus,* Dardanarius non eadem imponitur pœna, sed humiliores ad opus publicum damnantur. *In l. 6. ff. ad l. Jul. pecul.* decernitur pro qualitate personæ, ætatis, & sexûs, vel severiùs, vel clementiùs pœnam statuendam esse. *In cap. fin. extra de penis:* ipse summus Pontifex parcat nobilitati Comitibus &c. & *in l. 3. §. 5. & l. qui eadem ff. ad l. Cornel. de Sicar.* eadem admittentes, si in honore positi sint, deportantur, id est relegantur (pœna enim relegationis hodie in locum deportationis surrogata est) in secundo verò, id est inferiori gradu positi capite puniuntur. Imò in ipsa etiam nostra materia non eadem omnibus pœna statuitur. *In l. eiusdem. 3. §. 5. ff. ad l. Cornel. de sicar. & venes.* humiliores bestiis subiiciuntur, altiores verò deportantur in Insulam.

3. Sed hæc omnia tanti non sunt, ut in nefando Veneficij crimine respectum admittam, dignioresque aut bene meritis, mitiori poenæ subiiciam, vel omninò dimittam impunes, quin in eâ sum sententia, non deberi cuiusdam facinora, benefactis & meritis compensari, sed meritis præmia seorsim constituta esse, & sceleribus itidem poenas, tecùs enim de Republica bene meriti, faciliè ad audaciam, & insolentiam prorumpent. Hinc Manlius Capitolinus quamvis Conservator Capitolij, ob delictum meritò de ipso Capitolio in præceptis deiectus est, & Cosmus Magnus Hetruriz Dux de proprio filio ob paricidium, in fratrem commissum, poenam sumpsit capitalem, adeò ut Joannes Semascius magnus Poloniz Cancellarius prudenter voluerit ab illustrioribus personis pares poenas sumendas esse, quo enim illustriores sunt personæ, cò illustriora sunt eorum peccata. iuxta illud :

- - - - *tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.*

Plura

Plura desiderans legere potest, quæ de nobilibus, natalium dignitatem turpitudine vitæ maculantibus scribit *Abasuerus Fritschius in suo recens - edito tractatu de peccatis nobilium Conclusione 1. Et Joannes Brunne manus in Processu Inquisit. Crim. in proloquio.* Neque enim locum hîc habet commune Criminalistarum Brocardicon, secundum quod nobiles, & in altiori dignitate constituti, item fæminæ, minoresque mitius puniendi sunt, id enim solum verificatur in pœnis arbitrariis, & non uniformibus, quæ ex personarum qualitate, per Judicem sunt distinguendæ, secus verò in supplicio uniformi, & taxato à lege vel statuto, ubi non habenda est distinctio, aut personarum respectus. *Andreas Tiraq. de pœn. tempor. cap. 31. n. 34. & 35.* At verò pœnam Sortilegii uniformem, & à lege taxatam, & quidem universaliter & in omnes indistinctè latam esse, constat tam ex Jure Divino, quàm humano & positivo, audiatur Dominus *Levitici cap. 20. versic. 6. ibi: anima que declinaverit &c. versic. 27. Vir & mulier,*

er, in quibus Rytbo, vel Divinationis Spiritus &c. & Deuteronomi: 18. vers. 10. & seq. non inveniatur, qui divinando &c. idem est de jure humano, in Constitutione criminali Caroli quinti artic. 109. ibi: So je mand den Leuthen 2c. item: Wo aber je mand 2c. qui termini utique universales sunt, quemlibet cujuscunque statûs, aut conditionis includentes, & tam masculos quàm fæminas complectentes, per l. 1. ff. de V. S. universaliter quoque loquuntur legislatores Romani, in l. nullus Aruspex. 3. l. nemo Aruspicem. 5. l. quicumque Cod. de malef. & mathe. lex autem universaliter loquens, univèrsaliter est intelligenda, & ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus. Hinc valde sapienter inquit Aristoteles 5. Ethicorum 4. Nihil refert probûsne vir malum, an malus probum suo privarit, neque an probus, an improbus adulterium commiserit, sed ad solam nocumentî differentiam lex spectat, perindeque personis utitur, ac si æquales sint, si ille iniuria afficiat, hic afficiatur, hic lædit, ille lædatur &c.

4. De Clericis in hoc judiciū trahendis vel non trahendis, non modica differentia est, Canones enim, qui capitale supplicium, neque in hoc, neque in aliis criminibus statuunt, Clero admodum favere videntur: Sic in *cap. ex tuarum. 2. extra de Sortilegiis*, Summus Pontifex presbyterum, qui per inspectionem Astrolabii furtum requisivit, per annum tantum ab Altaris ministerio suspendit, imò duxit remittendum. In *lib. 5. libri septimi decretal. cap. 5.* Clericis incantatoribus simpliciter poena infamiae irrogatur, & si non destiterint, in monasterium detruduntur. Econtra non extat lex in toto Jure Civili de Clerico incantatore pœnas sumens, neque nobis Laicis Jus aliquod est in Clericos, sed sunt isti à potestate Magistratûs politici prorsus exempti, *cap. cum non ab homine. cap. at si Clerici. cap. Clerici. & cap. qualiter de iudiciis item cap. Si diligenti: & cap. significasti de foro competenti:* Sed hæc omnia, quia nimium probant, nihil probant, neque inde Clericorum impunitas sequitur, cum ipsi etiam Canones

Clericum ob delicta graviora remedio degradationis ab eorum element consortio, ut hoc modo politicæ Jurisdictioni aperiantur potestas, & ob paria crimina clericum cum laicis paripæna coerceri valeant. Et valde prudenter, cum secus nonnulli clericorum suâ freti immunitate facilè in scandalosam audaciam prorumpereat, cumque Presbyterorum officium sit: Verbum Dei fidelibus prædicare, non debent ipsi cum gravi fidelium scandalo contra Verbum Divinum, quod incantationes per superius adducta severè prohibet, tam nefandè peccare.

5. Sexui non minus aliquid remittendum quidam putant, eò quòd mollium feminarum magna sit fragilitas, & facilior lapsus, regulariter etiam aniculæ tantùm aliàs ad melancholiam pronæ, hoc crimine se contaminatas reperiunt, enimverò cum fæminæ pariter ac masculi in hoc genere criminis eodem planè modo delinquant, non est quod pænarum faciam differentiam, ob identitatem rationis, quæ idem ius facit; deinde
rectè

rectè dicit Benedictus Carpzovius, non omnes fæminas vetulas esse, sed interdum etiam statæ ætatis, imò puellas vix duodecim aut quindecim annorum, in quibus malitia superat ætatem; neque ideo meliores sunt, quia provectioris sunt ætatis quin ex diuturniore artis suæ exercitio iu veterata est in ipsis malitia, adeoque tanto maiorem merentur pœnam, quo diutiùs peccârunt, nam propter delictorum frequentiam pœnæ exasperantur.

6. Quæstioni Coronidem imponit difficultas alia, num scilicet non saltem ratio ætatis habenda sit in Veneficii crimine? eâ de re textus est in *L. impunitas. 7. Cod. de penis* ubi dicitur: *Impunitas delicti propter ætatem non datur, si modò in eâ quis sit, in quam crimen, quod intendit cadere potest.* Ex quibus verbis clarè colligendum est, inter ætates quasdam esse differentias, & communiter quidem illas distingui, in Infantiam, Impubertatem, item pubertati proximam, & Minorennitatem, passim reperiri est apud Doctores. Prima durat us-

que ad annum septimum. *L. si infanti 18. Cod. de Jure deliberandi.* Impubes dicitur, masculus infra 14. ætatis annum, fæmina verò infra duodecimum, *principio Instit. quibus mod. tutela finitur.* Minor autem est, qui necdum absolvit annum 25. *tot. tit. ff. de minoribus 25. annis:* reliqui maiores, seu maiorenes dicuntur. *Quæ ætas verò pubertati proxima rectè dicatur, turò determinari non potest.* *Glossa in §. quod dicimus 10 verbo infantia. Instit. de inutil. stipulat.* putat pubertati proximum esse, quo annum decimum & dimidium explevit. *Jacobus Cuiacius verò illos pubertati proximos iudicat, qui intra annum & semestrem pubertatem assequuntur. lib. 17. observ. 4. in fine.* *Baldus in L. excipiuntur 14. ff. ad Syllan.* illum intelligit, cui ad puberem ætatem menses tantummodò sex defunt, cui adstipulatur & *Jason in Authentica Sacramenta puberum. n. 15. Cod. si adversus venditorem.*

Verior tamen est sententia existimantium Judicis arbitrio committendum esse, quâ ætate propriè quis dicatur proximus puber-

pubertati, nam Judex inspectâ impuberis discretionem aliisque circumstantiis probè perpensis, hâc de re facillimè iudicare poterit, *Harprecht in §. in summa sciendum* 18. n. 4. *Instit. de O. quæ ex delicto nascuntur.*

7. Conclusio prima: Infantes neque pœnâ ordinaria neque extraordinariâ Veneficii, quantacunque illorum malitia videatur, puniri possunt, per rationem quòd in illis verus dolus esse non possit, *L. sed etsi §. ult. ff. ad L. Aquil. L. infans ff. ad L. Cornel. de sicar. L. si infanti. Cod. de Jure deliber. & L. quod infans ff. de rei Vindic.* atqui sine dolo delictum nec committitur, nec punitur *L. 1. Cod. de Sicar. L. qui iniuria. ff. de furtis. L. quod Reipubl. ff. de iniuriis*, quam meam conclusionem intellectam volo de cœercitione iudiciali & legali, parentibus interim eosdem virgis castigandi, potestate non ademptâ.

8. Conclusio secunda: puberes & pubertati proximi, si doli capaces sint, à pœna mortis in Veneficii crimine non excusantur, intellige si tria collectivè concurrant, primò: Si impubes propè & mox

impleverit annum decimum quartum, *Ordinatio Carol. artic. 164. ibi: Wo aber der Dieb nahe bey 14. Jahren alt wäre 2c. Secundò: Si malitia delinquentis sit insignis, ita ut ætatis defectum suppleat, neque correctio sit speranda, dicta Ord. in verbo. also daß die Bosheit das Alter erfüllen möchte 2c. Tertiò: Si delictum sit ex atrocissimis, & circumstantiæ graves Carol. Constitutio dicto loco in verbo: vnd der Diebstahl groß/ oder obbestimte beschwerliche Umstände so gefährlich dabey gefunden worden. Ac licet ibidem de crimine furti solummodò agatur, quin tamen in delictis furto atrocioribus idem obtineat vix quisquam dubitare potest, maxime cum in criminibus & publicis iudiciis, ætatis suffragio minores non iuventur, per L. 1. Cod. Si adversus delicta Cc. & L. 9. 2. nunc videndum; item L. 37. 2. in delictis ff. de minoribus: ubi Jurisconsultus Tryphonius expressè loquitur de delictis atrocioribus. Notanter etiam dixi cum Benedicto Carpzovio part. 3. quest 143. n. 53. Si correctio speranda non sit, quod regu-*

regulare est in Veneficis, qui dimissi rarò, aut nunquam emendantur, imò crescit in ipsis cum ætate malitia; meo tempore non unus sed plures impuberes utriusque sexûs, doli vel maximè capaces in hac ipsa materia se reos fatebantur, cum verò à pubertate quadantenus distarent, bene visum fuit, illos, vel illas in honesti viri, aut matronæ disciplinam tradere, donec emendarentur, eò quòd iuniores, si ad maturiorem perveniant ætatem, etiam quandoque ad frugem redeant meliorem, sed Æthiopem lavimus facti sunt enim plerumque peiores, sicuti exemplum habemus in quodam impubere, qui quamvis disciplinæ cuiusdam ludimagistri committebatur, ad frugem non rediit, sed in suis nempe usibus tamdiu perrexit, donec pubertati proximior factus pœnam senserit capitalem; & benè, quamvis enim non negem, quòd in aliis delictis ætatis miseratio interdum mitiorem admittat pœnam per textum *in d. l. 37. ff. de Minoribus*: hoc tamen in Veneficii crimine propter eius gravitatem, contagium, metum-

56. *Observationes Magicae*

que relapsus, & damni gravioris non procedit. sed melius est conservare animam quæ toto mundo pretiosior est, quam cum periculo & iacturâ æternæ salutis adipiscendæ misericordiam facere. *Christoph. Besold. verbo Heren: pagina mihi 386.* Possunt tamen isti ætatis miseratione saltem eatenus frui si morte leviori, ut venarum sectione, aut velocissimo ictu securis, mit dem Fallbeil / plecterentur, modus posterior etiam Salisburgi in iunioribus utunque practicabatur.

QUÆSTIO IV.

An & quatenus pœnitentia maleficos à pœna liberet?

SUMMARIA.

1. *Veneficis ante præventionem Judicis ultro factentibus, pœna mitigari, non omninò remitti potest.*
2. *Ex causa fit quandoque mitigatio etiam serò pœnitentibus.*
3. *Explicatio legis, qui ea mente. ff de furt.*

Sunt

Sunt qui commissæ crimina etiam non accusati, aut à Magistratu præventi sponte fatentur, seriam nonnunquam agentes pœnitentiam, qualis fuit pœnitentia Beatæ Magdalenæ; alii écontra delicta quidem fatentur, & summé contriti pœnitentiam amplectuntur, sed postquam de criminibus conviçti, & à Judice præventi sunt, & talis fuit pœnitentia latronis in cruce.

1. Veneficis quidem (quorum pœnitentia rara est) primo modo pœnitentibus puto capitalem pœnam mitigari, non omninò remitti posse, eatenus scilicet ut in pœnam ignis pœna gladii, aut similis pœna capitalis substituatur, hâc enim mitigatione ad peccandum nemo, ad pœnitentiam verò plurimi invitantur, Carpzovius in *pract. crim. quæst. 49, n. 76. & sequenti*, quod temperamentum tunc demum locum habere tutò dicere ausim, si iuri divino non sit contrarium. Brunnem. ad L. *qui eâ mente ff. de furtis in fine.* prout huic iuri, quod solam malefici mortem intendit, non contrariatur, utrùm igne quis pereat, vel gladio.

D s

incar-

58 *Observationes Magicae*

incarcerati, & de crimine convicti sunt, delictum fatentes pœnitentiam ostendunt, pœnarum remissione aut mitigatione dignos non æstimo, quis enim tam insanæ mentis sit, qui iam in vinculis constitutus, medium elabendi habens, illud non apprehendat? Carpzovius *d. loco. n. 73.* & quis de talibus serium pœnitendi, & resipiscendi animum præsumat, cum eiusmodi pœnitentia sera, rarò sit vera.

2. Quamvis non negem sub Ecclesiastico & clementissimo Principe maleficis etiam serò pœnitentibus, meo tempore haud rarò aliquid remissum, & sententiæ criminali gradum mitigationis fermè hoc modo innexum esse: Wann jedoch der Delinquent eine rechte Reu und Busfertigkeit / bis an sein Ende bezeigen wurde / solle dem die Feuer- Straffe nachgesehen / und derselbe mit dem Strang ertröset werden. Exemplo Christi, pœnitentiam de peccatoribus requirentis, misericordissimâ hâc protestatione: Nolo mortem peccatoris, sed potius ut convertatur. Quæ pœnarum mitigatio, aut omnino.

nimoda remissio, inspectâ personarum & criminis qualitate, longè verior & benigno Judicij practicabilior est in pœnis arbitrariis, v.g. contra pœnitentes Sortiarios, qui sine damnificatione, aut expresso pacto cum diabolo, rebus Magicis quondam usi, ultrò & de se ipsis resipuerunt. Sed

Oppones: furti pœnam furanti non remitti, licet is pœniteat, & mutato consilio rem furto surreptam domino restituat. *L. qui eâ mente. ff. de furt.* ergo neque in Veneficii crimine, quod furto atrocius est, aliquid remitti aut pœna mitigari potest, licet quis se ipsum de crimine deferat, aut ante præventionem Judicis pœnitentiam agat, quia nemo peccato tam atroci, pœnitentiâ suâ nocens esse desinit, *Vlp. in d. L. qui eâ mente.* Sed

3. Respondetur antecedens non esse absolutè verum, nihil enim Textus *in d. Lege de pœnâ* pœnitenti furi remittenda, vel non remittenda, sed hoc solùm loquitur: furem manere furem licet restituat, at verò furum alii pœna ordinaria, alii arbitraria sive extra ordinem puniuntur.

Dein.

Deinde contrarium expressè statutum videtur in Constitutione Carolinâ *artic. 160.* ubi Imperator ad id maximè respicere iubet, wie schädlich nemblichen dem Beschädigten der Diebstahl seyn mag. At sicuti fur pænitens & restituens rei domino damnum reverà non facit, sed omnia in integrum restituit, ita ex mente Caroli ordinariâ pænâ plecti non debet. videatur Benedictus Carpzovius in *practica Crimin. part. 2. quæst. 80. n. 14.*

QVÆSTIO V.

Emigratio seu Transportatio Sagarum, utrùm sit somnium & Dæmonis delusio, vel sanè possibilis & reverà contingens?

SUMMARIA.

1. & 2. *Emigratio Lamiarum firmatur rationibus & exemplis.*

3. *Emi-*

3. *Emigrationem, seu corporalem translationem esse de raro contingentibus.*

1.

EX lamiarum confessionibus constat, quòd ex ludis, jocis, colloquio, conversatione, familiaritate, commestationibus, choreis, & nefandâ dæmonis venerantur, quæ omnia ut commodius fieri, & sine minùs metuendæ publicationis periculo institui valeant, remotius sitam, & ab aliorum diversoriis elongatam sedem requirere videntur, inde passim dicitur lamias emigrari, & baculis, scopis, hircis, canibus aut aliis Bestiis insidentes, certis etiam unguentis perunctæ extra proprias ædes ad certa loca, celebrandis suis ludis procul destinata, corporaliter transportari, simul atque hæc verba: *Oben auß vnd nirgends an/* pronuntiaverint, Godelmanus *lib. 2. cap. 4. n. 2.* quod ipsum confirmat *Carpz. parte 1. quæst. 48. n. 57.* citans pro se complures, & inter alios Paulum Chirlandum, Martinum Delrium & Malleum malefic: Et

2. Hæc

2. Hæc doctrina nititur non modò firmissimis rationibus, sed & exemplis longè verissimis, si enim Angeli boni suâ potentiâ in momento temporis ipsa immensa æris spatia decurrere, homines etiam, aliaque gravissima corpora nullo negotio una secum traducere possunt, uti est historia Abacuc, & translatio S. domûs Laurentæ, quare non etiam diabolus idem facere poterit, cùm mali Angeli eadem potentiâ naturali præpolleant quâ boni, si quidem illi post lapsum omnia dona ab originæ accepta retinuerunt, & nunquid impudens diabolus in ipso etiam Christo Salvatore nostro, potentiam suam probare ausus est, illum è statione in pinaculum Templi corporaliter transferendo? *Math. cap. 4.* comprobatur etiam emigratio hæc, conformibus lamiarum confessionibus & exemplis, placet hic ex innumeris unum referre, & quidem recentissimum: inter Veneficos Salisburgensium quæstionibus subjectos, fuit puer patriâ Boius, qui & duo alij convenerunt de instituendâ tali emigratione: pacto itaque ab omnibus probato

bato altis insidentes molossis, per valles & montes, per ipsas etiam torrentes aquas ex ædibus suis procul in Bavaria sitis, usque in oppidū Salisburgense, quod vulgò *Wersfen* appellatur, paucissimis horis nocturnis traducti sunt, quorum ille à vectore suo fortuitò deiectus expectavit solis ortum, ut de manè respiciens sciscitaretur à transeuntibus ubi locorum esset, cūmq̃ inaudiisset, se jam non in suā patriā, sed in longè dissito loco consistere, mirabatur ipse supra modum tam subitam sui transportationem, ut qui paucissimis ante horis unacum suis comilitonibus in longinquis Bavariæ terris fuisset, jam sit in alia Provincia, aliquot itineribus inde remota. Factus itaque sui ipsius proditor ad mandatum perillustriſ Domini Præfecti, sive Prætoris ibidem manucapitur, & omnium primò, qui huc venisset, deinde etiam morem sui veneficij & nefandæ professionis confitetur.

3. Enimverò quæ de locali Lamiarum translatione, sive per naturales rationes, sive per exempla passim apud Doctores ita legun-

leguntur, regulariter non accidunt, sed sunt de casu rarissimè contingenti, neque enim verisimile est humani generis inimicum diabolum tot & tantâ sibi facessere negotia, ut integros Lamiarum choros conferat, nisi forsân quandoque moraliter certus sit, eiusmodi sagarum conventum, & illarum localem translationem, sibi multum utilitatis, miseris animabus verò plus damni afferre; sed est alius modus, quo hic mendaciorum parens miseros veneficos divexet, dum ipsos virtute unguenti soporiferi in profundum somnum incidere facit, & dormientibus talia phantasmata, de volatu, choreis, commensationibus, & concubitu imprimat, tam naturaliter & artificiosè quidem, ut etiam evigilantes iutent, se reverâ ex ædibus evolâsse, & Lamiarum conventui corporaliter interfuisse. Ecce ut suos dæmon deludat phantasticâ emigratione! *Benedictus Carpz. in Pract. crim. parte 1. q. 48. n. 58. & 59. Godelmannus lib. 2. cap. 4. n. 21. & 26. & communiter omnes. Probatur etiam hæc phantastica delusio & Sathanæ potestas*

testas exemplis sacrarum litterarum, nunquid enim dæmon potuit phantasmatibus populum judaicum, Ægyptios, Saulum & Prophetas decipere? idem etiam de Lamiarum tripudiis sentiunt sacri Canones in capitulo Episcopi 12. caus. 26. q. 5. quod capitulum multum luminis & doctrinae habet, & ideo lectu dignum est, quo lectorem remitto.

QVÆSTIO VI.

Quid de Concubitu Sagarū cum Demone sentiendum?

SUMMARI.

1. Ostenditur Lamias cum demone congregari non generare posse.
2. Referuntur formæ, in quas se mutari Lamiæ putant.
3. Transmutatio unius formæ substantialis in aliam impossibilis.

1.

IS hostium mos est, ut eâ parte fortalium impugnent, quâ debilissimum est,

est, cum ergo hostis humanæ salutis non ignoret, hominem in carne perdebilem esse, eapropter omnem movet lapidem, qui possit ad quævis audenda hominem commovere, maximè verò retribus nefandi amoris ad se trahere. Hinc formato quodam corpore phantastico, modò in venustissimi juvenis, modò in pulcherrimæ mulieris speciem se transformat, & amorem offert redamantibus, sed hic nosse oportet non debere hæc duo confundi: an dæmon nimirum cum hominibus verè congregari, & an verè cum iisdem generare possit, posterius siquidem manifestè falsum est, per tradita à Joanne Nicolao Pfizero *lib. 1. cap. 12. in tract. de Natura Mulier.* Nam mortale, & immortale, corporeum & incorporeum, sensitivum & insensitivum, adeò inter se dissident, ut nullo pacto inter se coniungi queant, neque hic ad propositum quidquam facit, an aliquis vel nullus partus sit hominis cum dæmone commercium habentis, sed quæstio simpliciter est, de possibilitate, vel impossibilitate exercendæ

dæ cum cacadæmone libidinis, cuius sola prava voluntas, & non aliquis effectus generationis maleficium distinguit, iam verò omnes utriusque sexûs Venefici factebuntur, & meo tempore facti sunt, secum dæmonibus succubis, vel incubis coivisse, nec non phantasticum cacodæmonis membrum aliquando frigidum, aliquando verò calidum, & plerique etiam se ex eodem coitu voluptatem sensisse, dum enim dæmones ad tempus corpora plerumque pilosa inducunt, excitant simul aëris impulsu titillationem, ut sensus aliquis iucundus in coitione exurgat, blando intus operante veneno, quam foedam & execrabilem libidinem, statim à contracta societate incipiunt, & sæpè ad extremum vitæ spiritum continuant, prout ipse quàm plurimum examinibus interfui, qui bestialissimam hanc libidinem, & libidinosam bestialitatem, toto incarcerationis tempore, cum dæmonibus vel succubis, vel incubis exercere non verebantur, imò quod turpè dictu, unam diabolus continuâ carnis titillatione adeò lactavit,

& ita captivam tenuit, ut ipsi etiam defœdati pollices luxuriosæ fœminæ, in continuo Sodomæ & pollutionis exercitio officium præstare debuerint, usque tandem carceris custos luridas Sagæ manus sursum religando conatum cohibuerit. Hæc ipsa verò cum dæmone libido contingens tantum, & non universaliter vera est, cum possit diabolus dormientes sæpè phantasinate corripere, ut credant se reverà cum dæmonibus congregari, quis enim non in somniis & nocturnis visionibus extra se educitur, & multa facere putat dormiendo, quæ nec fecit, nec vidit vigilando. *cap. Episcopi cap. 26. q. 5.* quod tanto persuasius sibi habent, quando evigilantes se sentiunt pollutas.

2. De formis, quas Venefici assumere dicuntur, dum se in canes, lupos, catos, aut alias bestias pro suæ libidinis delectu reverà transmutari putant, non minus dubium exurgit, quia Veneficos talia de se prodidisse adhuc probè inemini, imò erat in patria mea insignis magus, qui formam lupi assumens pecudes de pascuis redeuntes

tes in transitu interceptit, & laceratas dentibus devoravit incôctas, donec pastorum unus suo pedo, quod ad manus erat, fraudem detexerit illudentis.

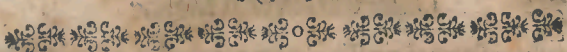
3. Mihi quidem eiusdem virtutis & potentia videtur, ex mercurio, e. g. facere aurum, aut ex homine ad Imaginem Dei creato facere lupum aut canem, cum non minus unum metallum ab altero, ac homo à lupo essentialiter & forma substantiali differat, at verò ne ipse quidem mille artium magister diabolus, multò minus fumigans aurificum cohors primum potest, ergo neque secundum; Subsumptum solidatur gravissimis argumentis, cum secus omnia miracula, vel ab ipsomet Christo, vel SS. eius in novo & veteri Testamento patrata, adeoque etiam principales Christianæ fidei articuli prorsus corruerent, & in dubium vocarentur, & sic quidem in dubium vocari posset miraculum Araonis virgam in serpentem transformantis *Exod. cap. 7.* item miraculum, quo Christus ex aqua fecit vinum in nuptiis Galilleæ, *Joan. cap. 2.* & miraculum,

70 *Observationes Magicae.*

quo fecit ex quinque panibus & duobus pisciculis tantam abundantiam *Joan. cap. 6.* hæc enim omnia, per consequentiam etiã diabolus potuisset, cum non maior sit virtus, & potestas ex virgâ serpentem, aut ex aquâ vinum facere, quàm facere ex homine lupum. Sed

Dubium hoc iam olim solvit Consilium Anquirente *in cap. Episcopi caus. 26. q. 5. in fine.* ibi: *Quisquis ergo aliquid credit posse fieri, aut aliquam creaturam, in melius aut deterius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, proculdubio infidelis est, & Pagano deterior.* Quomodo autem hæc transformationis illusio contingat, & quo pacto detegenda, videatur Godelmannus *lib. 2. cap. 3.*

QVÆSTIO VII.

De Indiciis ad capturam & questionem requisitis.

SUMMARIA.

1. *Questor absque legitimis indicis quemquam tortura subiiciens ad quid teneatur?*
2. *Quid per legitimum indicium intelligatur?*
3. *Indicia legitima etiam capturam præcedere debent, eaque probata esse.*
4. *Indicia legitima in quolibet delicto non posse determinari.*
5. *Enumerantur quedam indicia.*

IN potestate nostra non est, quorumlibet, sed illorum tantum delicta iudicare, qui vel confessi, vel convicti sunt, occulta verò & incognita illi sunt relinquenda, qui solus novit corda filiorum hominum. *cap. consuluisti 22. caus. 2. q. 5.* quando verò, & quibus præcedentibus ad faciendam talem de se confessionem, si sponte nolit, quis seriò adigi, aut quaestio-
nibus.

nibus subiici possit, altioris est indaginis, siquidem Carolina Constitutio articulo 20. non aliter quaestiones admittit, nisi probatis prius iudiciis legitimis, ibi: Wo nicht zuvor redliche Anzeigung der Missethat/ darnach man fragen wolt / vorhanden / vnd beweist wurde / soll niemands gefragt werden.

1. Si secus procedant Magistratus, quemquam iniuste incarcerando, aut absque legitimis coniecturis torture subiiciendo, iniuriarum actione, & quaesito ad damna interesse, & expensarum refusionem tenentur, non obstantibus quibuscunque protectionis privilegiis, sive litteris securitatis, & immunitatis, quibus in hoc casu Imperator expresse derogare voluit. ibi: Es soll auch kein Obrigkeit/ oder Richter in diesem Fall kein Urphede helfen/ schützen oder schirmen/ daß der Gepeinigete/ sein Schmach / Schmerzen / Kosten vnd Schaden mit recht / doch alle tathliche Handlungen aufgeschossen / wie recht nicht suchen möge.

2. Per indicium autem hic intelligimus,

mus, signum sive adminiculum demonstrativum delicti, vel alterius facti, de quo quaeritur.

3. Et hoc debet non tantum criminalem quaestionem, sed ipsam quoque capturam praecedere. Ordinatio Carolina *artic. 6. in principio & artic. 218. in medio.* cum etiam per iniustam capturam hominis aestimatio, & bonum nomen notabiliter minuatur, maxime si ob causam tam atrocis & nefandi sceleris uti est veneficium ad capturam processum dicatur. Christoph. Blumblacher *in commentario ad Carolinam dicto artic. 6. n. 2.* id tamen bene notandum, minus requiri ad capturam, quam ad torturam propter gravius praevudicium, quod per torturam infertur, adeo ut necessesse sit, indicium ob quod quis torturis subiicitur prius legitime probatum esse. Ordinatio Carolina *artic. 6. ibi:* Der soll doch mit peinlicher Frag nit angegriffen werden / es sey dann zuvor redliche / vnd derhalben gnugsame Anzeigung vnd Vermuthung / von wegen derselben Missethat NB. auff ihne glaubwürdig

würdig gemacht. Eadem Ordinatio
artic. 20. in verbis wo nicht zuvor: Et
 non esse à tormentis incipiendum textus
 est clarus in *L. 1. ff. de quæstionibus in prin-*
cip. § 1. in d. L. ibi: ad tormenta servo-
 rum ita demùm veniri oportet, cùm su-
 spectus est reus, & aliis argumentis ita
 probationi admovetur, ut sola Confessio
 servorum deesse videatur.

4. Quænam autem indicia & coniec-
 turæ in quolibet delicto tam incarcerationem,
 quàm quæstionem criminalem præcedere
 necessè sit, ipse etiam Carolus in unum
 fasciculum comprehendere non est ausus,
 dum in *artic. 18.* illa determinari non posse
 contestatur: ibi: Diefelbe Sachen / oder
 Wahrzeichen / so ein redlich gnugsahme
 Anzeigung / Argwohn oder Verdacht geben /
 seynd nicht möglich alle zu beschreiben.
 Cæterum per indicium legitimum; & ad
 torturam sufficiens Imperator Carolus
 significare vult signa legitima, suspicio-
 nes, & vehementes coniecturas, redliche
 Anzeigung / Wahrzeichen / Argwohn
 und

und Verdacht / und Vermuthung /
quæ Synonima sunt *artic. 19.*

Ut tamen illi, quibus inquisitionis
processus committitur, quid in similibus
circa nostram materiam passim observari
consueverit, normam quandam habe-
ant, benè visum fuit, quædam subnotare,
quæ prudentem Judicem, cuius arbitrio
coniecturæ relinquuntur, multum iuva-
bunt.

5. Primum indicium præscribit ipse
Imperator *in artic. 44.* & gravat illum, qui
se offert alium instruere in arte magicâ.

Secundum indicium quibusdam est,
quando Veneficus, vel Venefica de ve-
neficiis suspecta ante incarcerationem au-
fugit, eò quòd fuga suspectum faciat de
crimine *Ord. Carol. artic. 25.* quod indici-
um, nisi aliis adminiculis iuvetur, ego in
hâc nostrâ materia non approbo, cum quis
possit ob solum carceris metum, aut for-
tè notam Judicis tyrannidem fugere, talis
enim fuga non debet cuiquam cedere in
detrimentum, cum nemo teneatur se ex-
ponere periculo, aut suam innotentiam

ex carcere probare, imò licitum est sanguinem suum quocunque modo redimere *L. 1. ff. de bonis eor. qui ante sentent. videatur Geil. lib. 2. obser. 109. n. 6. 7. & 8.*

Tertium indicium desumitur ex præcedentibus minis, & reali illarum effectu, aut si à tali procedant minæ, qui solet illas exequi. *Ordinatio Carol. artic. 44. ibi: Oder iemand zu bezaubern betrohet / vnd dem Betrohten dergleichen geschicht /* sunt enim fæminæ naturâ vindictæ cupidæ, nec linguam à minis cohibere possunt. Dixi autem & reali illarum effectu; aut si à tali procedant minæ, qui solet illas exequi, quia sæpè multa verba proferuntur calore iracundiæ, quæ tamen executioni minimè mandantur, neque lubricum lingue ad pænam facile trahendum est, argumento *L. famosi. §. 1. ff. ad L. Jul. Majest.*

Quartum indicium iterum ponit Carolus *in d. artic. 44. & 25.* & gravat illos, qui familiaritate, commercio & conversatione veneficorum utuntur. iuxta illud:

Noscitur ex socio, qui non cognoscitur ex se. Quin-

Quintum indicium desumitur ex veneficorum confessione extrajudiciali, Carol. *artic. 32.* Sed debet hæc extrajudicialis confessio prius legitimè, & ad minimum duobus testibus, qui omni exceptione maiores sint probata esse. Constitutio Carol. *artic. 23.* & *artic. 30.* item debet talis confessio esse verisimilis, seriò etiam, non iocosè prolata.

Sextum indicium concluditur ex verbis suspectis *artic. 44.* ibi: *Oder mit verdächtlichen Worten umbgehet.*

Septimum si quis deprehendatur in alterius stabulum proiicere pulveres, aut suspectis unguentis illinire pecora, aut potiones infundere animalibus, Ordinatio Carol. *artic. 25.* & *artic. 44.* ibi: *Oder mit verdächtlichen Dingen / Geberten / vnd Wesen umbgehet / die Zaubereyen auff sich haben.*

Octavum sequitur ex semiplenâ probatione, seu testimonio unius testis, omni exceptione maioris. Imperator in suâ Constitutione *artic. 30.* Et hæc sunt præcipua indicia Carolinae Constitutionis, plura
ponit

ponit Christoph. Besold. *in thesauro practico verbo Heren* : e. g. Si Venefica sit ex parenribus Veneficis, si audiatur loqui cum diabolo eidem respondente, si se noctu absentet à thoro mariti, si in cistâ alicuius inveniatur instrumentum obligationis cum diabolo, aut si suspectam curatio- nem polliceatur afflictis. Ego etiam pro indicio valde urgenti habeo notas, stig- mata, & cicatrices, in maleficorum cor- poribus repertas, quibus illos dæmon sig- nare regulariter solet.

QVÆSTIO VIII.

De

*Captura, & Custodiâ Ma-
leficorum.*

SUMMARIA.

1. Carcer ad custodiam, non ad penam paratus esse debet.
2. Magistratus debent habere rationem carceris aut reddere rationem crudelitatis.

3. *Incarceratorum quærelis, de carceris duritie
a t inedia non semper credendum.*

SI præmemorata, vel iis similia indicia de suspectis sint, Judex potest tutò ad capturam, & pro re natâ etiam ad torturam procedere, quomodo autem maleficos bene custodiant, multi anxie laborant, sunt enim, qui veneficas evasuras putant, si terram pedibus contingere valeant, & ideò illas cupreo vasi insidentes custodiunt in aère pendulas, vel adeò arctè concludunt, ut vix non suffocentur, quam tamen curam frustraverunt, cùm diabolus potestatem non habeat, maleficos à manu Judicis eximendi, secùs utique omnes eximeret, æterno illorum exitio. Deinde debet haberi ratio carceris.

1. Ut is ad custodiam, non ad poenam paratus sit, *Constitutio Carol. artic. 11. & rextus in L. 8. §. solent. 9. ff. de penis.* neque debet tam arctè esse conclusus, ut neque aër, neque ventus permeare possit, quales sunt carceres subterranei in Legibus prohibiti, videatur *Lex. 1. Cod. de Custod. reorum.* ibi: nec verò sedis intimæ tenebras
pati

pati debet inclusus, sed usurpata luce vegetari.

2. Quòd si verò Judices patiantur miseros marcescere, & ob nimis durum, tetrum, & immundum carcerem, famem, vel frigus, ut non rarò fit, extingui, crudelitatis suæ rationem reddere obstringuntur, ergo humaniter tractent incarceratos, habitâ etiam ratione ciborum, neque enim omnes ejusdem sunt complexionis, aut omnes omnia comedunt, aliqui etiam ægri sunt, aut aliàs molles, alij econtra robusti, alij senes, alij iuvenes, alij viles, & alij digniores, interroget etiam Judex sapiùs incarceratos, quomodo à commentariense tractentur, utrum cibus, potus, & alia necessaria debite præbeantur, ea enim quorundam custodum avaritia est, ut miseris delinquentibus necessaria subtrahere, aut etiam certis & ironicis Sarcasmiss illos excipere non vereantur. videatur quæ scribit Ahasverus Fritschius in tractatu de Peccatis Quæstorum & Officialium.

3. Interim etiam incarcerationum querelis, de vinculorum duritie, inedia, & squalore carceris non semper credendum est, cum ea quorundam reorum malitia sit, ut durius se haberi à custodibus, vel ex invidia conquerantur, vel ideò obtrudant, ut laxius custodiantur, & occasio detur evadendi, ut probè meminimus tales querelas meo tempore contra commentariensem, wider den Eisenwarter / movisse quendam, qui ob crimen falsæ monetæ incarcerationatus fuit, quam tamen calumniam ante executionem pænæ iniuriato custodi deprecatus est, & expressè revocavit; illud etiam nosse oportet, ut sexus dispares eodem carcere non concludantur, *L. 3. Cod. de Custod. Reorum.* propter carnis commercium, quod Veneficis præcipuè commune est, imò nec sexu pares, in casu unius eiusdemque delicti eodem carcere custodiri debent, ne detur occasio colloquendi, & colludendi.

— (O) —

E

QUE.

QUÆSTIO IX.

De

Quæstionibus & modo examinandi Veneficos.

SUMMARIÆ.

1. Delinquentes non diu in carceribus detinendi.
2. Remedium inveniendi occultata media magica.
3. Modus declinandi Dæmonis astutiam, quæ iuvat examini sistendos.
4. In quæstionibus gradatim procedendum est.
5. Illa tantùm Confessio pro legitima habetur, quæ sit tormentis relaxatis.
6. Reorum confessionibus non semper habenda fides.
7. Prout nec depositioni, quæ alios gravant.
8. An tortura possit repeti.
9. An, & quando ætas, dignitas, valetudo corporis aut aliud accidens eximat à tortura.

I. lloa

HAbitis indiciis ad criminalem quæstionem requisitis, non debet malef-

leficus frustra in carcere detineri, sed statim eductus apud acta audiri, *L. 2. Cod. de Custod. Reorum.* & si ad quæstiones sive proposita interrogatoria, ultrò veritatem dicere nolit, tormentis subiicitur, servatis tamen torturæ gradibus, sepositis etiam suggestionibus periculosis, & debet prudenti Judici magna esse dexteritas propter sortem silentii, & pharmaca taciturnitatis (uti vocat Godelmannus *lib. 3. cap. 10. n. 37.*) à diabolo maleficis subministrari solita, solet enim humanæ salutis inimicus diabolus sibi mancipatos ad negationes instruere promissione liberationis, aut comminatione verberum, quosdam etiam suis mediis magicis, impassibiles & mutos facit.

2. Hinc valde prudenter agit Quæstor, si Veneficis per lictores ante omnia pilos, non tantùm capitis, sed totius corporis abradi faciat, quo minùs eiusmodi media magica in iis occultare valeant, qui mos etiam Salisburgi non sine magno effectu observabatur, & Godelmannus *dicto loco* refert historiam de Venefica, quæ ob no-

84 *Observationes Magicæ*

va semper indicia sæpius & sæpius tormen-
 tata, vel tantùm risit, vel omninò dor-
 mivit, contemptis etiam tormentis quã-
 litercunque intensis, donec tonsa fuerit,
 sub axillis & in culo, ubi pergamenam su-
 per scriptam crucibus, & peregrinis da mo-
 nium vocabulis insertam habuit. Simile
 quasi exemplum contigit nobis Salisburgi
 examinantibus quendam puerum; quamvis
 enim puer iste in scalâ horrendè fuerit di-
 stensus, nec quidquam tamē fatebatur, cla-
 mando, & contestando, se quãvis velit non
 posse fateri, donec iudicio Domini Quæ-
 storis commentariensis noster, ipsi iuscu-
 lum ex variis aquis benedictis præparatum
 sorbendum præbuerit, quæ saluberrima
 potio effecit, ut tormentatus pharmacum
 quoddam candidum, & ignotæ materiæ,
 quod ipsi diabolus præbuit, ex faucibus
 eructaverit, & dein totum morem sui Ve-
 neficii narraverit, cùmque cacadæmon
 Veneficis realiter visibilis, examinibus
 continuo interesse, & quæstioni subie-
 ctos à veritate dicendâ impedire consue-
 verit,

verit, benè visum fuit Dominis Quæstoribus, contra dæmonis præsentiam uti aqua lustrali, & suffitum facere de aromatibus benedictis cum magno fructu, examinati enim candidè fatebantur, diabolum ad quamlibet asperisionem fugisse.

3. Sit etiam Judex sollicitus de modo declinandi astutiam, quâ utitur dæmon, dum examini sistendos prius in carceribus ad negationes erudit, promissione liberationis, vel comminatione pænarum, mihi enim eximius vir, cui multorum quæstio committebatur retulit: ex mælicorum depositionibus se didicisse, quòd nonnulli tam horam futuri examinis, quàm modum torturæ, & alia quæ ad inquisitionem opportuna videbantur, optimè præsciverint, quæ præscientia Domino Quæstori examen longè reddidit difficilius, hinc prudenter suavit, ut is, qui quæstioni præest, intentionem suam, & propositum, de examine, hoc vel illo die instituendo retineat apud se, neque de hoc quidquam palàm loquatur; Veneror tanti viri consilium, nam dæmon, non quidem cogi-

tationes cordium revelare aut scire potest, astute tamen attendit humanis actionibus & locutionibus, quos & similes actus naturales optimè percipit, ut ita facillimè familiarem agere, & fidelibus suis, intentionem & propositum Judicis proderet, illòsque ad negationes & mendacia in carceribus præviè instruere possit.

4. *Cæterum prudens & Christianus Quæstor non statim ad torturam prope- rat, sed urget & convincit reum verbis, remonstrando contrarietatem ex depositionis variatione, confrontando illum, & commonendo, quòd omni iure teneatur Quæstori ius quærendi habenti responde- re, & dicere veritatem, plus enim sapè profuit eiusmodi discreta dexteritas, quæ tamen sine suggestione sit, quàm rigor tormentorum, si autem non movent, potest Judex tormenta minari, & si hæc quoque minæ (quæ à Criminalistis ter- ritio verbalis vocantur) nihil efficiant, potest Reus deduci ad locum torturæ, denudari, & in eius conspectu parari instru- menta pœnalia, qui processus ter-ritio rea-*

lis vocatur, & vera species torturæ non est; Si autem Reus durioris cervicis sit, quàm ut his omnibus moveatur, Quæstor ad applicationem instrumentorum progreditur, servato tamen modo & discretionem, modus enim torturæ non latrunculatoribus; sed discreti iudicis arbitrio permittitur, scilicet ut tormentatio pro qualitate personæ, & quantitate suspitionis plus, aut minus, frequenter, aut raro, durius aut levius, diutius aut brevius admittatur L. 7. ff. de Quæst. concordat Carolina artic. 58. ibi: Die peinliche Frag / soll nach Gelegenheit des Argwohn / der Person / viel / offt / oder wenig / hart / oder linder / nach Ermessung eines guten vernünftigen Richters fürgenommen werden.

5. Esto autem Reus in tormentis delictum fateatur, non debet tamen actualius interrogare, aut quidquam notare, vel redigere ad protocollum quàm diu tormenta durant, sed Reus relaxatis tormentis denuò constituendus est, cum illa tantum confessio pro legitimâ habeatur,

quæ à Reo fit tormentis relaxatis, Carolina Constitutio *dicto loco*. ibi : vnd soll die Sag des Befragten nicht angenommen/ oder aufgeschrieben werden / so er in der Marter bekennet / sondern soll sein Sag thun/ so er von der Marter gelassen ist.

6. Reorum tamen confessionibus non semper, nec tamen nunquam fides habenda, etenim res periculosa est, cum multi suâ patientia ita tormenta contemnant, ut veritas eis exprimi nullo modo possit, alii écontra tantæ sint impatientiæ, ut quævis mentiri, & sæpè etiam suis mendaciis innocentes potius gravare, quàm tormenta pati velint, *L. 1. §. quaestioni 23. ff. de quaestionibus*. tam obstinatæ cervicis homo fuit nobis Salisburgi, qui horrendas potius digitorum & axillarum æstulationes pati, quàm fateri elegit. Ergò præ oculis habeat Deum Quæstor, imperet viribus prudentiæ suæ, inquireat de veritate.

Hoc etiam maximè observes suadeo, ut veneficarum depositioni, qua alios gravant,

vant, non facile credas, diabolus namque, & fideles eius, inimici capitales sunt totius mundi, parati si possent univcrsum orbem uno impetu evertere, at quæstioni inimicorum, quia facile mentiuntur, fides haberi non debet. *d. L. 1. §. præterea 24. ff. de quæstionibus.*

8. Si ad prima tormenta maleficus non fateatur, quæstio est an tortio repeti possit? & quidem posse repeti textus valdè clarus est *in L. 16. ff. de quæstionibus.* ibi: repeti posse quæstionem divi fratres rescripserunt; pariter repetitionem hanc Judicis arbitrio relinquit Constitutio Carol. *artic. 58.* Quod tamen arbitrium intelligi debet, non de absoluto, & irregularo, sed de regulato, quod scilicet iuri communi, & constitutionibus conforme est, Matthias Stephanns, & Christoph. Blumlachner *ad dictum articulum.* iam verò Carolinæ Constitutionis & iuris communis certissima regula est: *sine indicis torqueri neminem posse. L. quæstionis habendæ. L. unius, §. in eâ causa: L. ult. ff. de quæst. & Ordinatio Carolina, artic. 8. 18. 20.*

22. & 23. cùm ergo prima indicia per
 torturam purgata, & protinus sublata
 sint, iam non potest reus regulariter no-
 vis tormentis subiici, nisi etiam nova ad-
 sint indicia. Carpz. *part. 3. q. 125. n. 31.*
 quid si autem quæstor per primum tortu-
 ræ gradum nihil effecerit, neque nova ha-
 beat indicia, quorum ratione ad secun-
 dum torturæ gradum progredi valeat, in-
 terim tamen prima indicia sint valde ur-
 gentia, delictum grave, reus satis validus,
 & robustus, an non saltem prima tortura
 dividi, adeoque repeti potest? responsio
 est affirmativa, maximè si reus antea mo-
 deratè, & respectu suarum virium non
 sufficienter tortus fuisset Baldus & Godo-
 fredus *in L. 16. ff. de questionibus.* Sed ta-
 men ut tortio in hoc casu repetita inten-
 datur, tantum per eadem, non diversa &
 duriora instrumenta, ut sic non nova &
 specie distincta tortura sed prioris torturæ
 extensio rectè dicatur. Chur Bayrische
 Malefiz - Process - Ordnung. *tit. 3. artic.*
 13. Quid si purgatis per primam tortu-
 ram primò habitis indiciis, alia & nova
 indi

indicia tortum gravent? Respondetur sub distinctione, vel enim nova indicia prioribus sunt urgentiora, vel urgentiora non sunt, primò casu iudex ad secundam torturam progreditur, seu primam cum intentione repetit *L. 18. §. 1. ff. de quæst. ibi: Reus evidentioribus argumentis oppressus, repeti in questionem potest*: Secundo verò casu ad locum torturæ quidem dari, & comminatione repetitionis terreri, non amplius tamen realiter torqueri potest. *Bluemelcher ad Carolinam artic. 58. n. 3.* Si neque torsio secunda quidquam operetur, intereà tamen iterum alia valde urgentia indicia, quæ ab indiciis primæ & secundæ torturæ realiter & specie distincta sint, reum satis gravare reperiantur, pergit quæstor ad tertiam, & pro re natâ etiam ad ulteriorem torturam, Carolina siquidem Constitutio, quoties in quæstionem reus repeti debeat *citato articulo* non præscribit, sed prudentis & boni Iudicis arbitrio relinquit, *ibi: offt oder wenig zc.* Sic Gothofredus quoque in notis *ad L. repeti 16. ff. de quæst.* mentionem facit de quo-

quodam reo, qui septies tortus nec tamen confessus fuit. Caterùm tortura de manè & contra ieiunos, neque facile die festo institui debet, Bluemlacher *dicto loco*: & si plures examinandi sint, de eodem facinore, ab eo examen incipiendum est, qui timidior vel ætatis tenerior videtur, *L. unius facinoris 18. ff. de quest. experientia* namque docebit ordinem hunc examen longe facilitare.

9. Non tamen omnes indistinctè terrendi aut omninò torquendi sunt, quosdam enim ætas, quosdam dignitas, alios valetudo corporis, aut aliud accidens eximit, sic ætatis ratione parcendum est impuberibus, licet pubertati proximis per textum in *L. 10. ff. de quest. & L. 1. §. impuberi 33. ff. ad S. C. Sylan.* deinde etiam senibus, nisi forsan senes adhuc validi essent, quo casu maximè tam gravis sceleris, uti est Veneficium, senes ætatis exceptione adversus tormenta se tueri non possunt; quis verò rectè pro sene habendus sit, neque ius commune Justinianæum, neque Carolina Constitutio determinat, sed

id. Judicis arbitrio relinquendum putat Jacob Mænoch. *de arbit. Jud. lib. 2. cent. 1. casu 59. n. 3.* Interim Judex non tam ad annorum numerum, quàm corporis constitutionem respicere debet. Impuberes tamen si de maleficio suspecti, & duriores sint quàm ut liberè fateantur, possunt extra locum torturæ applicatione virgarum ad veritatem dicendam adigi, neque enim cæsis talis vera tortura est, & ideo licita, *textus in cit. L. 1. §. impuberi. 23. ff. ad S. C. Sylan.* ubi Ulp dicit impuberem terri posse, & habenâ, & ferulâ cædi; debet tamen servari modus & cæsis illa non nimium intendi, secus in veram torturæ speciem transfret; & hic modus explorandi quoad impuberes Salisburgi passim observabatur.

Quos verò dignitas eximat, videatur Benedictus Carpzovius *in pract. crim. part. 3. q. 118. n. 65.* ratione accidentis excusantur debiles & valetudinarii, quàm diù scilicet morbus durat, quò etiam gravitas uteri refertur *L. 3. ff. de pœnis*, ut nempe partus salvus & illæsus conservetur *L. 10.*

ff. de

ff. de statu hominum : & ne mater ex tormentorum doloribus in periculum incidat; non tamen quæstor tenetur credere veneficarum assertioni, quâ se gravidas, aut alia ægritudine affectas dicunt, studio namque & ex industria adversam valetudinem prætendunt, ut tormenta effugiant; memini nobis veneficam fuisse ætatis longè proVectioris, quæ nihilominus se gravidam prætenderat, unde domini quæsttores, ut vel de veritate vel de mendacio constaret, vocârunt iuratas obstetrices, quæ peracto suo officio, & examine, quod eis de ventre inspiciendo erat exercendum, gravitatem uteri constanter negârunt, asserentes: faminam ob ipsam etiam ætatem & annos proVectiores, & maximè ob menstrui defectum iam non amplius generationis habilem esse, ut verò venefica hoc iudicium quod obstetrices de sterilitate senili ferebant, omninò eluderet, & generandi habilitatem de se probaret, ostendit illis indusium adhuc recenti menstruo commaculatum, at obstetrices replicârunt, faminam hoc ipso gravidam non esse, cum

rarò aut nunquam menstruus fluxus cum gravido ventre stare soleat.

Hinc prudens Judex, maleficos utriusque Sexus per lictores aut lictrices visitari facit, num non forsam rupturis aut alio morbo correpti sint, specialiter verò Medici, & Obstetrices de ventre gravido vel non gravido consulendi sunt, quorum vel quarum juratum judicium Quæstor tutò sequitur, neque imputandum ei est, si abortū faciet torta, quam Medici, & Obstetrices non gravidam judicârunt. *Carpz. d. loc. n. 63.*

Ampliatur hæc doctrina, ut etiam procedat, primò in eâ quæ gravida est ex adulterio, vel alio coitu illicito, quia ratio non cessat, & calamitas matris non debet nocere ei qui in ventre est, *L. 5. §. 2. vers. nec interest. ff. de st. hominum.*

Secundo in eâ, quæ modò concepit, propter spem futuræ animæ, & nè embriōnem ejiciat.

Tertiò in puerpera, hæc enim intra 40. dies tormentis interrogari non debet propter corporis debilitatem, quâ puerperæ utcunque laborant.

Quartò

Quartò in eâ quæ partum lactat, nè scilicet infanti per nutrimentum noceatur, ego verò eiusmodi infantibus vel ubera negari, vel eos ubi constitutio, & debilis complexiò desiderat, alienis matribus lactandos tradi posse rectè autumo, quod ita Salisburgi practicum esse memini.

Ultimò amplatur, ut fæminæ gravidæ, item puerperæ nè quidem terrori valeant, cùm territiò in aliquibus idem efficiat quod in aliis tortura realis.

Et hi sunt modi procedendi, quærendi, explorandi, & examinandi Veneficos, modo illo, qui per ferrum candens, & aquam frigidam fiebat, protinus climato. *capit. consulti. 20. causa 2. q. 5.*

Finem quæstioni imponit specialitas interrogatoriorum, quæ non captiosa sint, neque multiplicia, quæ scilicet plura in se puncta contineant, nè simpliciter respondendo videatur utrumque confirmasse, quorum tamen alterum fortè nunquam commisit. Deinde etiam omnis Suggestio vitanda, aliud enim est quærere, aliud suggerere, aliud est dicere: nunquid tu fidem

Chri-

Christianam abnegasti, & aliud an fidem Christianam abnegasti? placet hic formulam quandam interrogandi annectere.

Primo: Wie Deponentin mit dem Namen / so sie in heiliger Tauff empfangen / vnd wie mit dem rechten Zunamen heisse?

Secundo: Wo sie gebürtig / vnd wie alt sie seye? auch ob ihr die Ursach ihres Verhaffts wissent?

Tertio: Wer ihre Eltern vnd was für Befreunde sie habe? regulariter enim Liberi familiae & parentum mores sequuntur.

Quarto: Was Deponentin bewege zu so grosser Gemenschafft / so sie zu Bertha ihrer Nachbaurin hat? Hoc Jus interrogandi desumitur ex indicio quarto supra quaestione 7. Scilicet ex familiaritate & commercio.

Quinto: Ob nit wahr das Bertha eines ibleu beruffs / vnd ein beschreite Zauberin seye?

Sexto: Ob sie von derselben einige Künsten / vnd was für eine erlehrt habe?

Septimò: Ob nit Titius einer ihrer
 Macchtbarn / sich unlängst gegen ihr be-
 klagt / daß ihme einige Ross umbgefallen /
 vnd er noch dergleichen franches Vieh im
 Stall habe?

Octavò: Ob nit wahr / daß sie sich er-
 botten / solchen Umbfall zuwenden / vnd
 mit ihren Mittlen / dem Vubeyl vorzu-
 kommen? fundatur hoc jus interrogandi
 in annexis Superius d. quæst. 7. post indici-
 um octavum, si quis nempè suspectam cu-
 rationem polliceatur afflicto.

Nonò: Mit was für Mittlen sie dem
 Francken Vieh hette helffen wollen?

Decimò: Von weme sie dise Mittl be-
 kommen / oder erlehrt habe?

Undecimò: Was sie neulichen in des
 Titij Ross - Stall gerhan / vnd was das
 jenige gewest / so sie / wie gewisse Leuth
 gesehen / daselbsten nider / vnd in den
 Rossbarimb gestraet? fundamentum habet
 in dicta quæstione indicio 7. videlicet si
 quis deprehendatur prolicere pulveres in
 alterius stabulum &c. nota hic media ma-
 gica,

gica, si quæ reus defodisse asserat, quærenda esse, Carolin. Constitutio artic. 5 2.

Duodecimò: Ob nit wahr / daß sie Titio einen Dück / daran er gedencfen solle / zu beweisen betrohet? oritur ex minis præcedentibus, uti supra indicio tertio.

Decimo tertio: Ob nicht wahr daß Deponentin dergleichen geredet / als liesse sich zu weg bringen / daß eine Heun / noch eins so viel Eyr / vnd eine Kuh noch eins so viel Milch gebe? movet ita interrogare confessio extrajudicialis, & verba suspecta, vide supra indicio 5. & 6.

Decimo quartò: Von weme sie die Wissenschaft / vnd Zauberer-Kunst habe? Si fortè respondet, se vel à Bertha vel ab artium magistro diabolo habere, Quæstor amplius pergit.

Decimo quintò: Was sie dem bösen Feind hingegen thun müssen / in specie ob sie sich deme mit Leib und Seel ergeben? auch wie? vnd mit was für Worten sich mit ihme verbunden habe?

Decimo sextò: Ob sie nit hingegen die H. Dreyfaltigkeit / die Mutter Gottes /

vnd alle Heiligen verlaugnet: oder zu verlaugnen versprochen habe?

Decimo septimo: Was sie zu solchen Abfall von Gott vnd Zufall zum leidigen Sathan bewogen habe? in specie ob sie es Gelds / oder Guts wegen / aus Antrieb der Vnzucht / oder aus Feindschaft / Haß oder Neyd / so sie wider andere Leut getragen / gethan habe?

Decimo octavo: Ob sie nit die heilige Tauffe verlaugnet / vnd anderst getaufft worden / von weme / vnd in wessen Nahmen?

Decimo nono: Wer ihr Gött gewest / was ihr dieser für ein Gotten oder Einbünd. Geld verehrt / vnd was sie für einen Nahmen empfangen habe?

Vigesimo: Ob sie nit versprochen / sich von denen Heil. Sacramenten vnd Wort Gottes zu enteuffern / die allerheiligste Dreyfaltigkeit zuverachten / dahingegen den Teuffel als ihren Gott vnd Herrn zuverehren? Nos Romano-Catholici amplius interrogamus, ob sie nit die heilige Hostiam sacrilegè empfangen /
diesel-

dieselbe respectirt, gemartert/ auch mit sich auff die Heren-Tantz getragen? wie vnd auff was weise?

Vigesimo primo: Item ob sie nit gelobt / vnd zugesagt / allen rechten Christen feind / vnd abhold zu seyn/ sie zu verletzen / vnd selbe gleichfals vnter sein Reich zu bringen?

Vigesimo secundo: Ob sie auch bey dergleichen Heren Tantz / vnd Zusammenkünfften gewest / vnd auff was weise sie dahin kommen?

Vigesimo tertio: Ob sie nicht bey solchen Zusammenkünfften dem leidigen Sathan mit Biegung der Knie reuerenz erzeigt/ ihne angebetet / vnd für ihren Gott vnd Herrn gehalten / dahingegen bey diesem Actu praktirter Pflicht Gott vnd die reine Jungfrau Mariam gelästert / vnd verachtet?

Vigesimo quarto: Ob ihr nit hingegen der böse Geist / zeitliches Glück / Geld / vnd Gut / Freud vnd Lustbarkeiten / schöne Künsten / vnd Wissenschaften /

vnd nach diesem Leben ewige Glückseligkeit versprochen habe?

Vigesimo quinto: Was darbey weiter passirt, vnd was sie auff ihren Heren Plätzen / gessen / vnd getruncken haben?

Vigesimo sexto: Ob / vnd was sie für Spielteut gehabt / auch ob / vnd mit weme sie gerantz?

Vigesimo septimo: Ob sie vnd solchen vermeinten Freuden auch mit einander geredt / oder das silentium gehalten?

Vigesimo octavo: Was nach dem tanzen geschehen / in specie ob sie nicht mit dem leidigen Feind sich fleischlich vermischet / vnd ob sie aus solch teuflischer Vermischung Lustbarkeit empfunden habe?

Vigesimo nono: Wie ihr Buhler oder Beyschlaff gestalt gewest?

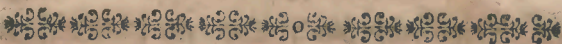
Trigesimo: Ob sie nit zauberische Mittel empfangen / Ungewitter / Regen / Blitz / Donner / Wind / vnd Hagel zu erwecken / oder Vieh vnd Menschen zu tödten / zu erkriumpen / oder krank zu machen?

Trigesimo primò: Ob sie dergleichen Wetter auch würcklich gemacht / was sie für Mittel gebraucht / auch ob / weme / vnd was für Schaden dadurch geschehen sey?

Trigesimo secundò: Ob sie einige Personen / oder Vieh würcklich bezaubert / getödtet / oder sonsten / vnd wie veriezet habe? Ob sie in Gespanschaft anderer / vnd wessen in die Keller gefahren / den Wein außgetruncken / oder sonsten / vnd auff was weise verderbt habe?

Trigesimo tertio: Ob sie nit auch andere Personen verführet / vnd in der Zauberrey vnterrichtet / wie / vnd was für eine?

Ne verò putes me interrogationes istas ex mera cerebrina præsumptione, nulla firmatas autoritate præscribere ausum esse, non grave tibi sit legere, quæ Joannes Brunnemannus in processu inquisitionis cap. 8. & Christoph. Besold. in thesauro pract. verbo Heren: pag. mihi 386. & 387. de modo examinandi veneficos conscripserunt.

QVÆSTIO X.

De

*Veneficis Confessum male-
ficium, in Banco Juris, vel ante
Sententiæ executionem revo-
cantibus.*

SUMMARI A.

1. *Confessarius non debet suos pœnitentes, ad ne-
gandum, aut revocandum instruere.*
2. *An revocans crimen absque aliis indiciis in
questionem repeti possit?*
3. *Quando fallat?*
4. *Quid si Reus semel confessus semel, & semper
revocet?*

I.

ESt plerumque veneficis suus familiaris,
qui ad negandum & revocandum
ipsum instruat promissione liberationis, aut
comminatione verberum, uti superius o-
stendimus, sunt quoque Confessariorum
aliqui, qui ex quadam sancta & zelosa
simplici-

simplicitate in suis pœnitentibus bonum opus operari putant, si illos ad negandum & revocandum erudiant, quam putativam confessariorum misericordiam Carolina Constitutio artic. 31. & 103. non approbat, sed in pœnitentiaros acrius invehitur. Verba Constitutionis sunt hæc: Die Beichtväter der Bbelthäter / sollen sie nicht weisen / was sie mit der Wahrheit auff sich selbst / oder andere Persohnen bekant haben wieder zu langnen / dann niemand geziemet / den Bbelthättern ihre Bosheit wider gemeinen Nutz vnd frommen Leuthen zu Nachtheil mit Unwarheit zu bedecken / vnd weiteres Bbel stärken zu helfen. Similem magistri diaboli discipulum & nos habuimus, qui morem sui confessi veneficii postremâ hora, quæ executionem præcessit, rotundè revocavit, & hâc sua revocatione inutili pœnitentiarum adeò perplexum, & anxium reddidit, ut pro conservandâ vitâ sui clientis, verboso sermone de processûs summa iniustitia, primò coram me, & dein etiam coram domino quæsto-

quæsiore, cui examen committebatur, cum indignatione quâdam protestaretur, prætendens indubiam sui clientis innocentiam. At dominus Quæstor vir summæ discretionis, & omni laude dignissimus subridendo zelosum monachum hâc digna responsione dimisit: Vestra paternitas habeat curam sui Chori, & Breviarii, nobis verò relinquat curam sanguinis. Et bene neque enim convenit clericis se sæcularibus negotiis immiscere, sed credant hi potius dæmonem pro conservatione suorum fidelium omnem movere lapidem, adeò etiam ut sæpè durissima tormenta veritatem exprimere non sufficiant, quid ergo mirum, si in tribunali confessionis, ubi nullus metus aut rigor, veritas reticeatur, & innocentia prætexatur?

2. Si inquam tortus atque confessus factam confessionem, vel ad Bancum Juris, vel saltem ante criminalis sententiæ executionem revocet, videri posset eum in quæstionem haud esse repetendum, eò quòd absque novis indiciis nemo quæstionibus subiiciendus sit, per clarum textum

tum

tum in *L. unus §. in ea causa 2. ff. de quest.*
 & Ordinatio Carol. artic. 20. sed respon-
 detur regulam illam, ut & iura allegata,
 de eo tantummodò casu loqui, quando
 tortus crimen non est confessus, sed con-
 tinuò in negatione perstitit, hic enim,
 quia potentia tormentorum indicia, qui-
 bus gravabatur purgavit, in quæstionem
 non venit repetendus absque novis conie-
 cturis, secùs est in eo, qui delictum iam
 semel confessus est, dat enim ansam novis
 indiciis per ipsam variationem, *L. de mino-
 re: 10. 2. plurimum. 5. ff. de quest.* de quo
 Carolina Constitutio artic. 57. ita loqui-
 tur: So der Gefangene/ die vor bekante
 Missethat laugnet / vnd doch der Arg-
 wohn/ als vor stehet/ vor Augen wäre /
 soll man ihn widerumb in die Gefäng-
 nuß führen / vnd weiter mit peinlicher
 Frag gegen ihme handeln.

3. Excipit tamen Ordinatio Carolina
 unum casum, si videlicet incarceratus in-
 nocentiæ suæ causas, ad eò efficaces & ra-
 tionabiles prætenderet, quibus Iudex mo-
 veretur omninò credere confessionem
 per

per errorem factam esse, quo casu incarceratus ad docendum errorem haud dubiè admitti deberet, Carolina hìc: idem dicendum si ad probandam nullitatem se tortus offerat, Christoph. Blumlacher *ad dictam Carolinam*, ubi plura de hac nullitate.

4. Quid si autem reus ea, quæ in tortura sæpiùs repetita fatetur, in ulteriori Constituto ad Bancum Juris, vel ante executionem semper atque semper revocet, quoties tunc erit criminalis quæstio iteranda? Respondetur hìc reum tertio quidem torqueri posse, sed non ultra illas tres vices, eò quòd infinitum reprobetur à iure maximè in odiosis, & qui ter revocat confessà, non tam criminis conscientia, quàm doloris impatientia confessus esse videtur, Henricus Zoës. *in ff.*

ad tit. de quest. Anno 65.

QUÆSTIO XI.

An, & quomodo, in crimine debeat constare de corpore delicti?

SUMMARIA.

1. Regulariter in criminibus debet constare de corpore delicti.
2. Delicta quadam facti transeuntis, quadam permanentis dicuntur.

I.

PÆnas decernere tum demùm conuenit, si de corporibus delictorum legitime constet, unde nuda reorum confessio non sufficit *L. 1. §. 17. ff. de questionibus.* ibi: *Confessiones eorum pro exploratis facinoribus haberi non oportere, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat.* Licet etiam ultro de maleficio fateatur, nonnunquam enim aut metu, aut alia de causa in se fatentur *L. 1. §. si quis ultro 27. ff. eodem.*

eodem. Quis enim Titium condemnet si Mævium è medio tulisse dicat, Mævius verò de facto in vivis sit? Quis Titium condemnet si fortè fassus fuerit se prædium Tusculanum ex invidia flammis consecrâsse, Tusculanum verò omninò illæsum reperiatur? Quis condemnet Titium, si pretiosas Mævii vestes contrectâsse & furto surripuisse fateatur, Mævius verò contestetur se vestes illas de facto habere, & nunquam perdidisse?

2. Sed oportet distinguere inter delicta, quædam enim dicuntur facti permanentis, quædam facti transeuntis, facti permanentis dicuntur illa, quæ post se relinquunt vestigium, uti sunt homicidium, furtum &c. Facti transeuntis verò, quæ post se vestigium rarò, aut nunquam relinquunt, ut sunt v. g. blasphemia, adulterium, & omnis alius illicitus coitus, cùm enim in his & similibus delictis actus commissionis regulariter contingat, remotis testibus & arbitris, & nihil relinquatur ex quo delicti veritas concludi possit, hinc rectè consequitur, non de omnibus

nibus delictis eodem modo constare debere, adeò ut in quibusdam satis sit, si delinquentes vel ipsi fateantur vel de criminis veritate convincantur, Imperator Carolus in *Constitutione criminali*, artic. 22. ibi: Dann soll iemand endlich zu peinlicher Straff verurtheilet werden / daß muß aus eignen Bekennen / oder Beweisung geschehen. Inter delicta occulta, seu facti transeuntis rectè connumeratur Sortilegium, siquidem eius probatio valde difficilis est, labor in veritate investiganda frustraneus, emigrationes Sagarum incertæ, & utcunque mera somnia, motus tempestatum naturaliter possibilis & per se contingens, damna etiam quæ facere aut fecisse putant rarius verificantur, atque sic horum crimina vestigium post se quasi nunquam relinquunt; si ergò Lamiarum criminibus poenæ non aliter decerni possunt, nisi quatenus per aliquod relictum vestigium de corpore constat hoc execrabile crimen utcunque manebit impunitum, & sic impunis erit, qui Fidem Christianam abnegat, qui fœ-

dus

dus inquit cum diabolo, qui eius nefandâ
 venere utitur, qui Deum, & Sanctos eius
 blasphemis & iniuriis confringit, &c.
 quia nihil horum aliquod vestigium re-
 linquit, cum autem inconueniens, & le-
 gibus tam divinis, quàm positivis contra-
 rium sit, eiusmodi gravia peccata impu-
 nita relinquere, dicendum omninò est, de
 Sorilegiis aliter quàm per relicta vestigia
 constare posse, neque enim criminis con-
 fessi certitudo alia requiritur, quàm quæ
 haberi potest, Benedictus Carpozivius
part. 1. quest. 49. n. 60. citans pro se
 Godelmannum, & Danielem Moller, un-
 de in delictis occultis & difficilis proba-
 tionis sufficit, si de eorundem corpore
 constet per coniecturas. Prosper Farina-
 cius *in crim. lib. 1. tit. 1. q. 2. n. 12.* Si-
 quidem in his præsumptiva, & coniectu-
 rata probatio, pro plena & concludenti
 habetur, teste Nicolao Boëro *decisione*
164. n. 4. ubi dicit, quòd probatio, quæ
 ex pluribus coniecturis resultat evidens sit,
 adeò ut ad ipsam etiam condemnationem
 perveniri possit, quamvis autem conie-
 cturæ

Eturæ & præsumptiones ex quibus certitudo maleficii colligi queat, certò defini non possint, si tamen præter confessionem Sagarum etiam indicia, quorum superius *in questione* 7. mentio fit, vel omnia, vel saltem vehementiora legitimè probata, personæ etiam ita moribus constitutæ de quibus maleficium confidenter præsumi, & denique confessio in se talis sit, quam alius & innocens neque scire, neque ita ex ordine referre possit, nihil iniquitatis committit Judex, si maleficum condemnat. Concordat Ordinatio criminalis Carolina *artic. 60.* in his verbis:

So auff ersundene redliche Anzeigung einer Missethat halben peinliche Frag für genommen auch auff Erkantnuß des Gefragten / fleissige mögliche Erkundigung / vnd Nachfrage geschicht / vnd in derselben benanter That halben solche Warheit befunden wurde / die kein Unschuldiger also sagen / vnd wissen kunte / alsdann ist derselben Bekantnuß vnzweissicher beständiger weiß zu glauben / vnd nach Ge-

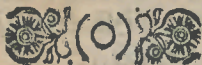
stalt der Sachen peinliche Straff dar-
auff zu verurtheilen.

Quid si autem Reus confessionem non liberè, sed tormentis pressus fecerit, poteritne nihilominus cæteris concurrentibus condemnari? Negativa fundari videtur in hoc, quòd talis confessio videatur metu extorta, adeoque ad condemnationem non sufficiens. Sed respondetur distinguendo, vel enim Reus confessionem extra locum torturæ renovavit, vel non renovavit, si primum: tunc vis & metus omnis purgatus esse, & confessio libera dicitur, & sic cæteris concurrentibus locus est condemnationi,

Godelmannus *lib. 3. de Magicis*

& *Veneficis cap. 10.*

n. 47.

QVÆSTIO XII.
& Ultima.

De

*Bonis Veneficorum Confi-
scandis, vel non Confi-
scandis.*

SUMMARIA.

1. Referuntur plurimum opiniones.
2. *Opinio Authoris.*

I

Inspecto iure communi, ut & criminat
li Ordinatione Carolina Interpretum
etiam explicationibus, quæstio hæc su-
as patitur difficultates, siquidem *in L.
nullus. 3. Cod. de Malefic. & Mathemat.*
confiscatio bonorum indistinctè dictatur,
idem *in Novella 12. cap. 1.* écontra *in L.
quando. 10. Cod. de bonis proscriptorum
& damnatorum* dimidia bonorum cedit
descendentibus videlicet liberis & nepo-
tibus, alterâ dimidiâ Fisco reservatâ.

In Novella. 134. cap. ult. omnis substantia damnatorum tam ascendentibus, quàm descendentibus, & quidem usque ad tertium gradum, Fisco verò nihil adiudicatur. *in autb. bona damnator. Cod. de bonis proscriptorum.* Hæc dispositio etiam ad collatorales, usque ad tertium gradum extenditur, uxoremque includit. Constitutio Carolina *artic. 218.* videtur solos liberos, & uxorem ad bona damnati vocare, quod innuere videntur verba sequentia: *Weib vnd Kinder an den Bettelstab / vnd das Gut dem Herrn zugewiesen werden.*

Interpretes verò distinguunt, ut in maleficiis, quæ cum hæresi iuncta sunt, publicationem admittant, secùs si cum hæresi iuncta non sint, alii écontra bonorum publicationem maleficis pœnitentibus remittunt, uti videre est apud *Andream Fachinæum lib. 9. cap. 87.*

Alii denique pœnam bonorum confiscationis indistinctè sublatam putant, exceptis solùm criminibus Maiestatis, & hæreseos, vocantes ad damnatorum bo-

na non tantum tertio, sed remotiori gradu coniunctos, quod sanè approbare non ausim, saltem insistendo iuri communi, cum in ipsa etiam Authentica *bona damnatorum*: quæ tamen in hoc passu reliquarum legum correctoria, & derogatoria est, illo saltem casu confiscationem probat, quando neque ascendentes, neque descendentes, aut collaterales usque ad tertium gradum, neque legitima uxor supersunt, verba Authenticæ sunt hæc: *Sed si neminem prædictorum habent, qui deliquerunt, eorum bona Fisco sociantur.*

2. Hinc ego cum Christophoro Belsoldo *in pract. crim. verbo Heren*: rigorem hunc ex Christianâ Charitate hæc ratione temperandum esse existimo, ut primò expensæ iudiciales desumantur ex bonis damnati malefici, ita ut inopum sumptus Magistratus non ferat: Secundò: Ut descendentes nihil adimatur. Tertio: ut coniugibus spes successionibus salva sit. Quarto: Ascendentibus verò saltem ea relinquuntur, quæ ab ipsis provenerunt. Et denique quinto: Ut Fiscus

118 *Observationes Magicæ.*

collateralibus, qui remotiori, quàm ter-
tio gradu coniuncti sunt, om-
ninò præferatur.

INDIVIDVÆ TRINITATI, DEO
PIO PATRI FILIO VNIGE-
NITO ET SPIRITVI
SANCTO.

